GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl. No.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0013
4	Work Number	D 1198
5	Page No (From... To)	1 to 23
6	Name of the Work	SARANGADHARA CARITRA
7	Subject	SARANGADHARA HISTROY

B. 13
D. 28, 525
D, 583, 658
D. 1198, 3171
D. 2108, 2112
D. 1870, 2179
D. 1961,

DNo:1198 శ్రీగణేశాయనమః 2558/

॥సారంగధరునిచరిత్రరాసెటందుకు శుభమస్తు॥

శ్రీశైలవాసునిచెలువప్పదలచి।వాసిగావైకుంఠవాసునిద
లచి।అజునిశ్రీశారదాంబనుదలచి।గజముఖుశ్శేవించి
కరములుమోగిచి।వాలాయముగబూదవాటునివాసు।
నీలకంఠనిశ్శేవనిరతంబుజేశి।శాశ్వితంబగుభూమి
చక్రంబునందు।విశ్వకర్మవతారవిజ్ఞానమూర్తిగాతల
పగమెటిగౌతమగోత్రపరుడు।వేలనుప్పుబానాల
వంశాబ్ధిచంద్రు।డననుప్పుగురుమూర్తియాంతనిసు
తుడు।అనఘుండువియ్యప్పయనుపుంగ్యాశాలి।అ
తనికికులసతియగునాగమాంబ।పతిహితంబైనదం
పతులకిద్దరికి।శంభునివరమునజన్మించినాడు।పరమా
త్ముడగుపల్లెగొండెగోపాలు।వరలక్ష్మివనకవిత్వప్రా
ఢిమెరయ।తగయుక్తిసారంగధరునిచరిత్ర।జగములోన
ద్విపదగాసమగూర్చివినుడి॥=॥వంతుకెక్కినసోమవం
శంబునందు।శంతనుండనుకీర్తిశాలిజన్మించె।అనవూ
నజయశాలియగుశంతనునరు।యసరాజమౌళిచి
త్రవీర్యుండుపుట్టె।అతనికిపాండురాజనుభూమిపతి
యు।పతికినర్జునుడనుబలుడుద్భవించె।అలఅర్జునసు
నిసూనుడభిమన్యుడనగ।బలగివానికిపరిక్షిత్తుజన్మిం
చెనియతిపరిక్షిత్తునృపశిరోమణికి।జయశాలియై
పుట్టెజనమేజయుండు।జనమేజయునిపుత్రుసా
హసఘనుడు।రగాజయుండారాజరాజనరేంద్రు
భీకరవైరులచింకంబులగాచి।ఎకచక్రంబుగాయేలెను
భూమి।తేజరిల్లుచుభోగదేవేంద్రుడైన।రాజపత్నిపు
దేవిరత్నాంగిదేవి।ముక్కంటివరమునముదిపెముగంస
బక్కనిపుత్రుండుసారంగధరుడు।అతిగారవంబులఅష్టభో

గములధికభాగ్యములసతతంబు తనయుండు సుములశేవింప। బొంగరాలాడు
చుబొ్యాడికెల్వానుబంగటిబా యకబలియుంపుచున్న। సౌందర్యంబు
వనిగంబుచూచి। మానసవార్ధినుండు మంత్రులకనియె॥ ॥
॥యీచక్కదనమునకన్నయచ్యోద్యైన। రంబకాంతరిజూచిరాదగునన్న। ప
నులవారినిబిలిచిపతములోపలను। తనరారసారంగధరుచక్కతనము।
వ్రాయించితగువిప్రవరులబిలుపించి। పాయనివేడ్కతోరాజుబలికెభూ
విభుడు॥—॥భూసురోత్తములార భూమండలమునభాసురం
బుగరాజ్యభవనంబునందు। అగణితాలంకారయగుచంద్రవదన।
తగినచిగురాకుబోణినిజూచిరారు। మగుడివచ్చినచెప్పుమా
నంబుశేతు। కెలంతకపటములైకానిమొ్యదములర। పంపెయమని
శలవిచ్చినకదలి॥మాళవనేపాళమగధపాంచాల। చోళమచ్ఛ
కుళిందసూరసేనాంధ్ర। కేరళబంగాళకేకయకుకుర। సింధుకాం
కనాంచంద్రసేనాలవంగ। గాంధారకాశ్మీరకర్ణాటలాట। యనసొప్పు
యాంబదియారుదేశములకు। పనిబడివెదకంగపాండ్యదేశములు।
చిత్రాంగ్గుండనురాజశేఖరుకామినిపుత్రికచిత్రాంగిప్రాంబోా
గోళీయొకతె। మనసిజునలయించుమాయకురంగి। యనసొంపు
నవమోహనాంగిచిత్రాంగి। నిండుచేరదెబోలునిలంపుడాలు
గండుతుమ్మెదబాలుకలికిముంగురులు। నూతనబంగారుమను
పుమైతీరు। వెత్తైనచందురులేమాయనెొసలు। యింద్రచాపము
బోలుయింతికన్బొమలు। చంద్రునిప్రియసఖుల్ చెలియనేత్ర
ములు। ఆకలికిచెక్కులునరయుటద్దములు। కలికిముల్లెలవరుస
కలికిపలువరుస। సారంగధరునకుసరివచ్చుననుచు। బాగుగానాచి
త్రపతమునవ్రాసి। పంపినపతముభూపతికిచ్చిరప్పుడు। నంపంగిపూ

బంతిసామజయానా। చిగురాకుకరగాళిరాచిత్రరుప్రతిమ। యనుచుదక్కనైన
చిత్రాంగినిచూచి। మదిలోనమోహించిమరిచిత్రపతము। పదిలంబుగాశోభా
పాలుడెక్కడికిగత్తిబంపినపెండ్లిక్రమమెరుపరచి। మత్తగజంబులుమగానివ
స్త్రువులు। అలివేణికినిబాలఆభరణంబు। చెలగుచుపంపిరిజనపాలుపురికి।
చెనుదెంచునంత్తలోసరగునరత్నా। కనకపుమేడచేరా్కమునగట్టించి। శుభ
ముహూర్తంబునసారదిదంపతులు। వృభయంబుయేకమైపుండిన
పిదప। యకనాడుచిత్రాంగివంటిగానుండి। ప్రకటించుశేవింప్పపగాతులకని
యెంపటములోవ్రాశినబాలుడుగాడు। యిటువంటిదిసందుయెర
గింపమనిన। వనజాక్షులప్పుడావాక్యపాక్షమూహించి। వినయంబు
త్రాప్పిమ్మెుక్కెవెప్పనిట్టనియె॥ ॥వినముచిత్రాంగినివిభుపట్టగాంబు।
వనితరత్నాంగికివరకుమారుండు। సారసనేత్రుండుసారంగధరుడు। మ
హీపతిసుతుడు। రామలివినుమతండు। ముహానెనతగునవమన్మథుడనినా।
వినితలయూచియావిధమెల్లదెలిశి। తనమదినిట్లనితలపాయదెంగా
అటువంటివానికిల్లాలుగానైతి। పటుగతినాప్రాతఫలవిదములుండె।
నరనుతంబైనట్టినాచక్కదనము। నరచెట్టకడుపాపజాతిదైవంబు।
యేమనిదూరుదుయిట్టువలెనాయు। మామంచిదికఅనుమానంబుదీ
రవలరాచపాపనివంటిపైయార్యారి। కలితసుందరమూర్తికన్నులజూడ।
సమయంబుదలపోశిసారంగధరుని। రమణిగోరుచునుండెరాజన
రేంద్రు। డకలంకచిత్తుడైవైభవోన్నతుని। ప్రకటితంబుగరాజ్యపదవియో
లుచునుండు। మురిపెంపుచిత్రాంగిముద్దులభార్య। పరికింపరత్నాంగిపట్టపుదే
వి। యిట్టిరిసతులతోయిష్టభోగములు। వట్టికైతోనుండియోరాగి
సొంకనాడు। వేటసన్నాహంబువెడలంగదలచి। కోటికాల్బలము
లు। కుంనిఅశ్వములు। బలభద్రగజములుప్రెదదండోళ్ళములు। వెలలేని
పల్లకీమేలుగెడుగులును। అరిగలుపడిగలు ఆలవట్టములు।

కరులపైపాయించుకంచుభేరులనుధారుగప్పింపంగదరిమెరల్వరమన
శుద్ధేటపాడవులలకునెగె। సారంగధరుడంతవలికాండ్లజూచి। ఘ్రాణికె
పృడువినుమదిమీరు। వెలయుపావురములువేగదెంచ్చునినా। వినరా
బోండిక్రీల్వేగంబెకదలి। నాభినామంబుల। నడినెత్తిజుట్లు। శోభిల్లు
పుట్టుచలమైనదట్లు। బవులముత్యపుజాళ్లు శశివంకగోళ్లు। కావిరంగు
బంగారుమేలుతాళ్లు। రావిరెకులుగలరంబబోండికలు। పారావతము
నపంజరముకేగి। ప్రియైనపక్షులప్రియమతోదెచ్చి। ముందరినుంచినము
యుచునతడు। కనులపండువకనుసంతసించె। తనయీడురాజులతప్పు
గచూచి। వనవృత్తాంబలిక్రీనా సారంగధరుడు। తెల్లపావురమిదితెలివైనద
ని। పల్లటిగాపైతుపందెంబుచూడు। అనుచుముద్దినిబట్టిఅటునిటుచూచి
ఘనముష్టినెశైనాకాశంబుమున్జె। అందరునేకమైఆభ్రమునను। క్రీంద
ప్రాలగనికక్రీకలపైవడెలనెరంతుకబెదరెయాపక్షి। కళ్లుపాడుదరిరు
కాశంబుమున్త్రై। బప్పుళ్లుగొట్టుచుకంగతిలంత్రా। తప్పకనందరుతలతె
త్తిచూచి। కనుపించుదాకయునుకంట్లిరాయనుచు। చెలికాండ్లమేడల
పైనెతులమైచి। పిలుతునంచునుజూతపింట్లెనుబట్టి। వికశించిరెక్కలుదిసరి
ముమారు। బేటుగాకంననుపెంటినుజూచి। పటుభద్రుడునిలిచిపక్షి
నిచిలిచి। పేరుముల్కారుచుపెంటినుజూచి। రారమ్మనుచుపిలిచెరా
జశేఖరుడు। పరువడివెనకకుపరమునధుమింకి। మరిపిల్చురాజు మ
రినిమాడె। వినిపక్షినాకాశవీధిలోనుంచి। తనపెంటిగాజూచి ధరవి
దప్రాలె॥ ॥ఆవేళచిత్రాంగిఅతివెలుదాను। భావింపమెల్లపాన్పు
పైనలంకి। మేలైనచిత్రాంగిమేడపైనెక్కి। ముంజేతిచిల్కలయుముద్దులగుల్కు
మంజులభాషలమాటలాడుచును। వీదిలోబాలునివిధమాలకించి।
చిలకనూరక్రీచూచిచిత్రాంగిదేవి। పిలచినచిలుకతనపెంటిగాతలచి। చల
ముపుష్కనిసారంగధరుని। కడకాళ్లచేతులుబంధింపగోరకు।

మేలైనచిత్రాంగిమేడపైప్రాలె। వ్రాలినగనుగొనివనితలుదాను। మెలమాడె
మమంచిమెలాంతనుమను। అంచిపప్రపహిరాజనపచ్చుదీని। ముచ్చికతెమ్మాటె

మాత్రానవచ్చె। కొంరికెతెందానికొనవిందులకను। సారంగధరుడురానంద
యనందు। కనుగొందుకంన్నులకరువెల్లదీర। అనిముదిలోనగుటనగపడ
కుండ। నదిమోంచుతనమందిరమునకరిగె॥ ॥పారావతముమేడపై
వ్రాలచూచి। ఆరాజకుమారవర్గంబు। కళ్లుపాడెనపెంటిగానకపోయి।
మెల్లనెచిత్రాంగిమేడపైవ్రాలె। రాజోడుపురక్రీనివాసవయున। నేబోలె
కతీరుడుయెంచినా। పినతల్లిండ్లకుచిత్తులుప్రేమ। నుతధర్మం
బుపన్ణంబుగాన। ఆరు। పరులనంపుటమంచిపనిగాదుగాన। నెవెనరిగెదననినా
సమయాన। మతిమంతుడగురాజమంత్రికిపూర్ణినుతుడుసుబుద్ధినాథనికి
ట్లనియె॥ ॥వరపాలనందనాయింతపంబు। పరిమానిలకడిమచుచూ
వాళ్లనుంచికొంతనడసాయకకలకాలమెల్ల। మున్నెనతోమీరుమెంపెలి
వారు। దానకార్యముదానరాదయ్యెమాకు। తోచినంతయుమీతోచెప్ప
నావలయు। రాణివాసములోకిరాజులేనపుడు। పోనికేవల్లదుబుద్ధి
నూహింప్రు। మీవంటివారలోమెయిడినియందు। నీవుబుద్ధికియెన్నికెక్కి
నావు। యీప్రొందుసఖులలోయిందులోనెంచని। ఊహింపవలెగానిప
నిబట్టిపోరు। రాజసంబుడగిచిత్రాంగిలోనిడికిపోదగదనినసుబుద్ధి
కిట్లనియె॥ ॥తలపోయంబాలత్రధానకుమార। నిలువరాకుమయి
దెన్నితిమాగంబు। తమగాయింటికిపోరాదనేదెమి। అరయంగరాజు
వెడనియునేదిదేమి। పరులనంపుటమంచిపనియనేదేమి। సరస
ముక్రాణివాసంబునేదేమి। యిందుకుశంక్యనాకదిసరిపోదు। పోడుగా
పక్షినియుప్పుడేపట్టితెత్తు। వనియుట్లుతుబాలనాడినరాజు। తనయుని
తోమంత్రితనయుడిట్లనియె॥ ॥మారుతోచనదెమిశ్రమసన

చెప్పుమయ్యె కంకసముపరాకు సాయంగ్గపలము గనుంటింపరా నిజక్కని చిత్రాంగ్గి జను
లందు సౌదర్యశాలి విన్నీవు అదరిపడుచున వంటి నరిగి తెవెమి ముదిత నీప్రైబాలమూ
హింప గలదు వాజిగాదన నీవు వచ్చితెవ్వేని రాజు తోడ చెప్పవైరము సంగతించును
పాలతోతల అంటుబాసచేసినను స్త్రీల నమ్మగరాదు చిత్తంబులోన
బుద్ధివంతుడు యంత్రిపురములోపలికి వందితుప్పయటువచ్చునెరాయ్య
విరాకు అనుకాలమైనాన మరియుంచుకాని వినకుంన్నర వ్వగావింపెదనిజ
ము అనిమంత్రినందనుడాడినమాట వినసహింపకతనవినులు మూసి
కన్నులెర్రగజేసి గద్దించిపలికె॥ ॥నీను కాగయుంత్తెనరంబుగాన్సి నీవు
నాడిననుండి పలిమితోంగూడి మంత్రిసునెశ్రేయముమంచేవేళ పున
బుద్ధిజెప్పదననిభూమిలోలేని సుద్దులు చెప్పుసాధ్యంబుగాదు
మాంతల్లి చిత్రాంగి మారురత్నాంగి పాతకంబనకయే పలుకగదుగునీ భ్రా
లుపుగానెపోయి వ్వోయిచూడగాను వరుల నాగననుజూచియా
లమోహింపుతగదన్నవినక నాతరుణి నావిరాడ పగబట్టి యీలభూ
పతనెరనిందు వానశీలమంతకు విరాడమోహంబులెక జననాథుడే
టికి చెప్పనూహింపను ఆ ధర్మమాడిపెద్దలెవ్వరువింన కాదందురిదిరాచ
కార్యంబుగాద తోలగిపోవ నిమేరతోప్పన పోయిగ అంతటి మిరా
గుంతని తూడయిఘ్నినిపలికె॥ ॥వచ్చున్నమోహంబు వచ్చును మూకలు
బుద్ధినూహింపుము మోహాపాలత నంద్య ప్రత్తగింపు మమ్మవముజెప్పినయ
నర తత్తరపడవద్దు తమకంబు కీడు వాను గాంపదుగు రిమాటరాదన్న
హ్యని వచ్చిను అంత్త అధిపుని కైన విను సదాశివుడైన విష్ణుబ్రహ్మైన
మనసు నిల్పగలేరు మనమనగనెంత కనకంబు స్త్రీల నెక్కడ నెంచిగన్న
మనసు నిల్పగయిత్రి మనుజులవశ్రము పాండుమాత్తెరాల్ల కౌశికాది
మునులు చెడలచెనిష్టుచేరి పెంవిధము వలదటువంటిపాపురము

వెన్నెలె పువ్వుతలవ్రంనకుల్లయితలించవచ్చు మంగకుబుద్ధుల తిరుగుమను
జులవశవేల శ్రేంబులుదివ్యజ్ఞానసర్వజ్ఞులు మీరారు అమెచెయ్యప్రసంత
లాయ్యఅపనెపమైతె పడుచుగతిపెద్దలపలుకలు వినము కోరిపాపు
కమీరాడుకూడవింపాత సారంగధరుడు రాసభాయునందు వద్దిబాలు 258
లలాయ్యనవకటైనకాని బుద్ధిచెప్పరంగాలప్రాణిస్తిరనుచు పదుము
రిపడుగాలప్రకటంబుగాను మొమెంత్త వారము మాకద్దుపాటు మా
మనంబునగలమాటజెప్పితిమి దేవరచిత్తంబు దెలిశుంచుడెన్ని గావిం
చుమన్న నాగ్రహంవునబలికె॥ ॥మంత్రికుమారనీమాటలు బా
లు తంత్రవాదివిగానతప్పుగావిన్ని కలవిలేని విరాచకార్యంబుచేశి కలకబుద్ధి
యునీకపటముగాంగ మనసులోపలలేనిమరశి నవము జనులు కలు
గునెజగములోపలను ఉరువ్వరుపాపంబు యంతజేశిననుతప్పులదైవంబు
తానెపాలించు అంతమాత్రానకె తన నెలమీరురుబింత్తింపవగదని పలికాండ్లబి
లిచి పురణించుతగునటపూర్వకర్మంబు తరువ్వకాడ్డె వెంటతరితిప్పుశాయు
నిలిచినచొంటకాలే నిలుదంగనీరకనలకేగి చిత్రాంగినగరకేతెంచి రాజులా
దిటుచుట్టిరాకటను కోటజాజుపైకెయామ్మలుపశిశిలతంపులోపలి అ
ంతస్తులాయ్యమంచిమిద్దె మాపుడు కంబాలు చుట్టుకొల్లారు ఆలాయ్యనపక్కని
అపరంజివెండి పాలుసూన్నపుగచ్చుబంగారుగోడ జగిమించువయుత్నాల
చెరులు చూరు నిగనిగలిన సుపట్టునీలకంభములు పగనంపుచూకట్లుపచ్చి
దితలుపులను స్రాగస్తేనవజ్రాల స్రారగాగండ్లు అష్టదిగావు గాళిగట్టునగరి
పచ్చావి పచ్చరాకట్లు సౌపానమార్గములు ప్రాపైన కైకొయ్యంభవనంబునందు
మగడంపుతరిగెరాళ్ల పట్టెమంచంబు జగిప్రాన్నకాలినెశిన పట్టుపరపు
తగినంతకుమంచితలగడదిండ్లు పుష్పలదండలింపుం దమ్మీరు జవా
జకస్తూరిసంపగినల్లాద్రికల్లగల్లు నవరత్నకాంతులబాత చిత్రమైయుండువి
చిత్రమైనట్టి చిత్రాంగియలుచూచి శృంగారముగను మునదపుకంబాలపం

దిటలాక్షన।స్రాగుసుగానిలుచుండ్ల సుందరిమగాలులు।గనిపోయిచిత్తాంగినన గ్రాని
మ్రొక్కివినుపింపవారాశివిధుముననొంగ్లి।కగమకించ్చివలుత్త్వాలగద్రపైనంజి।భుమి
కితత్తరపాటుంతోయాదూపలాడ।ననుదెంచ్చినిలుచుండ్ల సారంగధరునిఁ।వనితెతప్పక
చూచివనిగింపదొంగాక్షం ।చందరుడెరాలెకసారంగ్గధరుడెరా।సుందరంబెక్కడ
చూండనిలాగు।అవతారమంన్మథుడనవచ్చునిని।సవరథనంబులక్ష్మవరహాలుజెజు।
పొండవింతెరాధ్యనిభోగింపకుంన్న।ఆడజన్మముకంన్నఅడవైనమేలు।అంమ్మక
న్నెకెచెల్లయెట్లమనవచ్చు।భానునికాంత్తిలాపలనిగ్గుదిశ।చెను నీయూరూపుచ్చెశె
న్రొబ్రంర్మ।అటువలెకారుంన్నఅవనిలోపలను।కలిటువంటి సౌందర్యమెందునుగల
డు।చక్కనివారులోచక్కనివాడు।యక్కడచూడనేరాయిఖ్యరాయనుచు।కరమొ
ప్పవెండుపెకను నేలాను చుంన్న।పినతల్లిచూచిసంప్రీతితోనతడు।దండంబుబెట్టి
నతనయునినెత్తి।నిండువేడుకతోడనిలిచియుట్లనియెను। ౯
రాజుంత్తవాడవ్రొరాజశేఖరుడ।నేజుల్లమ్రొక్కెదనిన్నుంచెమందు।శ్రీలకు
వ్రేలుకొంగచెల్లునక్టెయ్య।బాలుడనీబుద్ధిభంగారగానుక్రి।చక్కతనముననీవి
లాసంబు।చూచినవారుమెచ్చుచుచెప్పగాను।ననుచూడటాదనినాలోననెగ్గ।
అనుమానపడకన్నెడనుకూలమాయ।పుంన్నమచంద్రుండుచూచినట్లాయె।
కంన్నులచల్లగాగంటినిన్నిప్పుడు।ముదసునంజ్జలిదీరెమాకొలానియుంన్న।జన
పతిరాదనిశంక్రంపన్నెల।అన్నిపనులుకునీవ్వనుకూలమైతె।వెన్నబెట్టుక నె
య్యిరెదుకన్నెమటిక।సారంగధరుడనీచక్కదనంబు।పేరుకుతగినట్టిప్రి
యములాడుచుచును।కెలతలచూతెపంనీరుదెప్పించి।అలివేణికలగించె అతని
పాదములు।చెదివిడితనపైటచెరగుతోకాళ్లనుతడియొత్తిరత్నాలతబకలో
పలనంఆకులుపోకలునగరుజివ్వాజి।జోకైనకస్తూరిగంధంబులంన్నిక
ప్పూరవాదిగాకానుకలెల్లతెప్పించుకొంమ్మనిదేవికట్లనియెను॥ ౪
పోతల్లివినుముబాగొప్పునేయిల్లుపొంతుటిగెకన్నైనప్రేలయుంగరండు।
నీకుదయితనయుండనేనిండువస్త్రభ్రాంతిగానిపాదపద్మముల్గంటి।పరవా
రివలెనాకుబహుమానమేల।మిరిమీరాధనంబుకమెల్లదిగరదె।

భామనావుద్దులపారావతంబు।నీవెండపైపైప్రాలెనిల్వుచుమననుమ।పోయి
యుండనంన్నంగరాభూపాలసుతుని।పాయకచెబట్టు భారుయుల్లనియెను।
॥ ౯సంన్నుతగుణశాలిసారంగధరుడు।సంన్నుతుల్యనశ్శరీరం నాకురం
బుగాదు।వాక్రుచినెనసవలవదుగాని।నీకునాయిల్లైమినీయిల్లుగాదె।
రానెమిపోన్నేమిరాజులెనప్పుడు।నేనునెంత్తటికైననీకెమిభయంము।
ముప్పికెననుగూడిమనసురంజిల్లా।ముద్దుతొడగద్దెరమోహంబుదీర।
అనుమానమేలరంమ్మనుమైబట్టి।తాలగుచుబంగారుమేడలోపలి
కి।తొలగనీయరకవెంటదొత్తునిపోయి।ప్రియముతోనవరత్నపీఠ
ంబునందు।దయవిరారవుంచిచిత్తరుపులవింత్త।చూడమాయనివేలుచూ
టిగాబెట్టి।మొలయులోపలిచిత్రమెరుపుచందమున।చిత్తరపుచూ
పుచురునవ్వునవ్వి।బాలుడుచూడుగోపాలగోపాలకృష్ణుండు।బాం
లుడైకనకరపల్లెలోపలనుగొల్లభామలపెండ్లికూతుండ్లచెశె।గొల్ల
గాతాపెండ్లిగూడుకొయచూడు।కంట్టివెయునినవాల్మంటివాక్యములు।
కుట్టికంబైనెక్కపురతోనితప్లెబలిరె॥ ౯వనితెయూశిల్పిలోపల
యుంత్తెకానివినవదెమునపటివృత్తాంత్తమెల్ల।మునులుశ్రీరాముని మోహిం
చిపిదప।వనితలైబుటిరవసుదేవసంతులు।వెలయుంగపదహారు
వేలుగోపికలు।కలశినత్తైవుండుకపటినాటకము।వంగుపన్నివెం
త్తైనమాగరమంత్తయునుత్రగకృష్ణలీలలతడవాయువచ్చి।తొారంపువే
డకతోసంగటిలు।కూరిమినారాకగ్రెళారుచున్నారు।వనితెపోవలె
నంచ్చవానివమాటలకు।తనలోననిత్రాంగితపోయిదొంగాగి। ౪
చాతుర్యములనెంచసక్నంబుగాదు।రాతికిసరివచ్చురానిదుమనసు।కర
గసుపుంమ్మత్తెకాయకుచిలుక।చెూరశ్యనవిధమాయచెూతనవలపు।అ
రమరలేకనెనాడినమాటు।విరిబమొంద్ధునుమోనివృత్తినుంన్నాడు।వలపిం
చడాయనువశముగాదింక।నద్దికూటిపైవెన్నసారంగధరుడు।మనసుకాన
గరాదుమదిలోనమాటూరమణివిందెవ్వరురారుయూపనికి।

సమస్త్రంపున్నదిపల్లనువచ్చి।ముంత్తదాయద్రోలుమూష్పవాదములు న।ననయింత్తకాల
స్పమమృతప్రభవిషము।కదిశివంబింబినా కార్యకార్యనాశనము।గదింరుకయ్యెవ్వై
వగానింవ్యథవంబు।హసుబంత్తుల ధరసారంగధరుని।పెనగు ఖునిట్లనిప్రింరు
ముత్రింబు లిక్రి ४ ४దీపింపగాబహుదినములనుంబి।నీపైననాప్రేమ
నిలిచియుంన్నదియంబ।పుడవిశాంశతనయులు నీప్రొందుకాశింప్పి।తడవాయంనే... టె
కిదైవయోగమున।ఆడబోయినతీర్థమరుదెంచినట్లు నెడుమోహముదీరన
నుజూడగలిగె।తగనిద్దరికినిచక్కదనమునుచండు।పగబట్టివిదినిన్నుఫనిశాంతు
దాంయు।తర్జనెవిరహవ్యేదనతాళ్లజాల।యిప్పుడపనిదీసు।యిదిసౌజవాజ।క
ల్యాంబుబుంసు క్రొంగదరనంన్నెడ।వలదురంమ్మనుచుబలవంత్తంబుశాయ।గడపాపభ
యముననగడగడవణికి।తనమంత్రివాక్యంబుతలచిపోతల్లి।యనంతము జ్జగము
లాగ్యాంయంన్నచూచినను।తనయులమోహంబుతల్లులగలరె।మగువక్రూరత్వంబిమా
మారుగానింన్నా।తగచూడవస్తునింత్తయువచ్చు జెరగపుంన్నగామాతంద్రిభార్యవైంయుం
డి।నంన్నటిమనవ్రోయరు నాలిక్రెత్తాడె।కమలాక్షితృ ప్రభోగములకాశింబి।యు
ము నిచెర్రొరతలక్రనోయ్యపు వెనువలదంమ్మకలనైనవారిబోనాడి।కలపూనివచ్చు
నీకుటిలప్పుబింత్త।విడువుము ఆమూంబుద్దినుపాపమనినా॥ ४తడబడనాతనిత్ర్యో
దనిట్లనియె॥ ४కంతుడవినరభూకాంత్తనితనయ।యంత్తచెప్పతిగాసంతటిప
నికి।అదరమాటలసెప్పనాడెదనంన్ను।బెదరింబియుముడనిపేరుచెప్పెదవు।పనిపడి
ప్రాంయులులోపలనీళ్లనంమ్మి।దొనలాంనినీళ్లపైజల్లుక్రైవడిని।చెదొరకినమ
లుచెజాతవిడిచి।మిందవచ్చెడికడుమెలెవ్వడెరగు।వాపులంయంచెవువచ్చియాపట్టి।వా
పులంచెంచ్చుకవలపుంన్నచొయ్యట।గురుభామనట్టిడా క్రూరిచంద్రుండు।పరుసను
శ్రీపుండువదనిగ్రైలానడె।తనరమెంత్తనుపొందదెమికలందుండు।అతనచిద్యనంట్టిదా
దారమోహమున।దాశినిగలండ దొతసివ్వాసుండు।కౌశికుడూర్వశికలయడాతెూ
ల్లివారెల్లనీవలెవావులువెదక।నెరల్రోయనిపైత్యేన్యేపుడుపై మో।వెర్రిమాటలు

కాని వేరులుకన్న।దొడ్డవాడవుకావుదొషంబుచెంప।ముద్దురాజకుమారప్రోయ
హంబుద్యాయుదభలములశాయకుమువిజప్పనిమెుడ।తలపుమయ్యినచూచి
తత్తరపడక।పుల్పుప్పల్పనచూచుభూపాలసుతుడు।క్రొలకులకంన్నీళ్లన
స్యమబలికె॥ ॥యునవాగక్రొన్నీకయిత్తజెప్పినను।పలువూరుపాడి
నపదముచూడెదవు।అతిభక్తిత్రోవవునమ్మెకృగావు।మితిదప్పిగడివచ్చిమింద
పడ్డట్టు।బాగాంయనికచూలుపఱివెలువచ్చె।సాగిపొనింవ్వనిసారంగధరుడు।
చెప్పాడగాచూంబిచిత్రాంగిదేవి।ఘట్టిగామోలధట్టికరమునపట్టి।పెనశిప్పో
న్యింయ్యకపెనగులాడంగ।వనితెబట్టినధట్టివదిబండిబింబి।విడుమింయుక్రొనిపో
వవినుముసారంగ।అడుగుదాటివిమైనఅవనీశునాన।యెదికిభయమయురాజె
ంద్రకుమారుమాటెనవినుముని మరిక్రొంత్తదప్పి।తలిగప్పోపుగచూచితన
ఆశవిడిచి।కల్లరిచిత్రాంగ్గికడచెవిశపలిక్రె४ ४చూడనప్రమంటి
చూడుక్రొత్తిలోన।ఆడదానివుసురంటకప్పోదు।నెనెయ్యిరంమ్మంటె ని
ష్టబలికితివి।కానిపోనివెళ్లకావునవచ్చి। తున్నిపనియంత్తచక్కసశెదను।నీవ
యసుకచెటురావలశెన్రోనెడు।వినునాప్రతిజ్ఞక్రవిధుమునసైన।జన
పతిరానింమ్ముఖలమురెట్టింప్పి।యెప్పుడుగానీతప్పుయుక్తిగాజెప్పి।తురు
తుగాచెజాతచెతలురాళ్లతరిఇంచ్చకలంన్నయంత్తటినంచ్చినంన్నమూ
దుప్యెరనుబిల్చ్చమూయనుసారె।సారెకుచెయ్యెత్తిఖలమదీపింపు।పగబాటి
బలికినపగాతిమాటలకు।పొంగలుచుపలిక్రెనెంపెలతినింన్నట్లుఖలపట్టి
వంన్నెలశిక్షశెయింప్పు।తలపోయనెలభూతలనాధుడైన।అవ్వనుకా
దననీవాటనమాట।ఖలపట్టినంన్నెలశిక్షశెయింప్పు।అదిసాగదాదేవిఆ
కాశవాణి।ప్రథివిలొజీవులప్పుంగ్రపాపంబు।కానకనెడునీకల్లనానిజము।
గానకంయూలయక్షసములాండెదెవు।నీడరరుతనయుండున్నివునాత్రోను।వా
దింపనెపగడాడనుగాను।దయుఘంచ్చమనిమ్మెంక్కెనట్టోటి।నయుముదీరగరా
చభవనంబుపెడెలె॥ ४అల్లకుకుంయపుర్రమందుచెరాయనుచు।

12

దడకయుంటకిబోయిపోనుపువిూదుమిడివడిపవళ్లింపిసోంప్పవిువేక|బిన్నబిబ్బో

యునవెల్లువులువలువంబుదక్కిమిన్నవిరిగిరియువ్విూదబిడ్డల్లప్రారుబ్బెనిదె

ప్రాఁకుపుల్లైనిక్కెపుడ్డు|పారావతములక్కెలపక్షియలాడితిని|కొంటలవెల్వడలు

గృహములుదాటి|యేటికిబెత్తాంగ్గియుంటపైప్రాలె|బుద్ధికలిగినందుగు

బుద్ధిబెట్టెబి|వర్షనగాయాలవర్షనైప్రొంతి|అలివేణిపినతల్లియనిమ్రొక్కగా

ములయునగనవనుబూబియాలమోహింబె|తగదంన్నమినకంయాంతరునావినా

విూద|ప్రొగబట్టెనెరవాపాలుగాకుండ|దైవమాయావంరితప్పిపమునుసుద్రా

వంతమునీమరితలప్రాయిచుండె|| ||అక్కడబిత్తాంగ్గిఆరాటముననుఅ

కటాయనుసునులవనిపైప్రాలె|సారంగధరుడుభలవునఫ్రొవుదారితప్పగయా

బిదైవమాయనుమును|మీనాక్షిమోహంబుమితిమ్రారల్పాక|కంన్నులబగటికప్పి

వణ్ణిన్నవిరహంతాపుంబునవేగింపబెక|పరిపరివిధములుబాలునిదలబి|బ్బె

తిలానేపైకళిబికికానుజేశి|ప్రొబిమటలుబభామాపాలవనయ|అంబితంబుగ

దల్పినైబుద్ధిపక్కమున్బదినీపవిమిర్బుజ్యేశెదము|ననికడలేనికావరాంధ

కారముమమునిగిప్రాంమ్ములద్యేశివియాల్లెనాగక్షి|పురణించపతగుపత్న్యా

ప్రాప్తింబుయిడిబి|కులరుమాంపుగామాశిన(క్రీ)కయునగక్షి|గబ్బిగుబ్బలబెతి

గాజులరూంము|తబ్బిబుబెప్పలతలకొరంగుగక్షి|బాలకేపువ్వులపానుపువిడి

బి|మాలునుపవళ్ళింబిమూంలుచునుండె|| ||ఆప్రొద్దుతెలునాండుఅ

డవిలాపలను|యీపారదాజనరెంద్రభూవిభుడు|బాహుగర్వంబులబల

ములుదాను|సాహసంబునమ్మెనసంఘంబుద్రెంబి|వెరవప్పమ్మగముల వేల్

బాలిబి|సరసువంత్రి కుజేరిజలములుగ్రోల|అలసటదీరగఅన్నెలొత్తి

బాసి|శ్రీలనుగనుకొనిబసోరదంప్పతులు|వేడుకకలశనవిధమును

13

జాబిబితంబురష్లనిబిత్రాంగ్గివిూదతత్తరంబునకొంతదవ్వుబింత్తింబి|కడలేనివిూ

హాపాగరమునమునిగి|షుడియయ్యెడైయుండెనంత్తలాపలనుప్రొంన్నగాబి

త్రాంగిపత్నినపత్నిప్టి|అంన్యాయంవునిమూర్తడస్త్రీగ్రుంకై|| 261 ||నరనాథు

డారాంలెనాలుగురఘాలు|రాయురుతరంబుగనాల్గుచయుగవులపొగదిగడపి

సూర్యోదయకాలంబునంపు|పుదమిరంపింపతనపురికేగుదెంబి|బంధుమిత్రా

మాత్యబలములనెల్ల|అందందశలవిప్పినపనిపాలకుడుబు|అనువంత్తవేగబిత్రాంగి

యొంబి|దనుతైపంస్తీజలకంబుజేశి|దవ్యభూషణములుదివ్వాంబరము

లు|దివ్యమాల్యానుగంధానులేపనము|శృంగారమునతీవబిత్రాంగ్గియుంన్న|బం

గారుమెరడకంపైగామైవెంట|హాదపుకత్తులుతెలనాగుజుత్తీయవాదిగాబిత్రా

ంగ్గిదివాగాంబుబెబ్బి|రాలుపుపూలంబులుగృహములుదాటె|మదిలాే

నశంకింపవంగువయింన్నారస్తు|యడురుగావజ్జునేదేలరాదాయ|ఫలబు

లకెదబాళిపై(ప్రాం)యినంద్యులకు|అలగనెయనుచురత్నాలకంపుచునుఅం

తఃపురముజొచ్చియాంత్మలానపుడు|బింతింపచునుబొరాయిబిత్రాంగ్గి

బరాబి|నిండినభయముతెరానిర్భగమ్మైడగుచు|మండలాధీశుండువేగు

వరిట్టనియెబి|| ||అలివేణినావిూదఅలిగితాల్లేక|యలనా

గరాంనిన్నయిడువ్వకేమనిరి|కంచువనవరత్నబితవెనక్షి|సుంద్వరం

బైనక్షి(స్త్రీ)ములుయిరె|వి|బంధవమావునుబొలుసఖయనీవెమవు|

యడుకకళిదప్పినేమంద్వగుమ్మ|తగపడ్డునపుత్తింబుదాల్పురటవరాని|

మనుమాళిసబి|క్రమురికత్తినేల|పగాతిరుకామల్లెలపానుపువిడబి|పని

కివూలినమూలపట్టినేమిటికి|రత్నాలసప్పవ్రొరాజీవనేత్రి|రత్నా

ంగినింనుప్రొరాదెనెరూబెపువు|యింత్తకంన్ననునెనెయలనాగనీకు|

పంథమేటికివినబలవెనాతెలా|ముతుగెలకలనైనమురిగిస్తైకాని|పురకాంత్తి

నెరగునెభావజునాన|తనముదినేనేమితప్పుజేశితి(నెలా)|

వినుబాంధవులైనవారాన్వీరజగంధి। నన్నెనలేనవారానవమోహనాంగి। కంన్నెతి
చూండవేకప్రాణరగంధి। పలుకవేతే నెలుప్పుతిలుచిత్రాంగ్ని। అలుకవాంయగవచ్చు
ననుచుఖూంవిభుడు। తనునంటవచ్చినతరుణిమొూల్గుచును। కనువిచ్చిశద్ధద
కంఠింపలికె॥ ॥రవితేజునంనంటిరాకురంజేంద్రు। అవనిలో
పలనవ్వలాంయునాబ్రదుకు। పాపవృద్దైవంబుపగబట్టినంన్ను। యూంపాతకు
గాంజేశిన్రేలఖ్షెవిడిచి। యొుమందునీసుతుడెనయునన్నడిచ్చి। వాంమువైతివి
నాకుమండలాధీశ। అవురంగముద్భయింలాలినైయుండి। కూంమరాం
పునికునెక్రౌండలనైతి। విదపునాపైప్రేమయుఘనేటినుండి। కడుపెత్త్వర
త్నాంగికలదుపెంమ్మనిన। నారసంబులుబవినాటినయట్లు। ధారుణీపతిసూం
నుతరుణికిట్లనియె॥ ॥నలినాక్షివినునీదివాంగాంబులాంకి। నను
చూండఁలానియింనదుంరానివాడు। కలుషాత్ముడౌంట్సనికడికేలవచ్చె। తె
లియునెప్పుడుమన్నతెగువతొంఘూంచి। వనజాక్షిబహువాంయువాదమూం
హించి। పనడపుకంభముపట్టిరౌంనిచ్చె। తలవంచ్చిపలిభ్రతలనా
ధుచంద్రు। తెలియుంగ్గవినవైయ్యద్వికింపమీరు। పెండుగావెటౌజకప్పో
యునవెనక। సందుచిచారించిసారంగధరుడు। పారాంపతముపచ్చెపట్టెయుం
మ్మనుచు। పేరుచట్టకవ్విత్రియువునచలుక। నాంచకృదనమునున
ంయువుగావచూంచి। నీసాత్యుడూంరకెనిలిచియట్లనియె॥
మునుమనీష్టివాంలమనసాయునాకు। తగకొంగ్నిలింమ్మన్నతగదువ్వ్రాశాం
రి। ఫెడ్డెమితెలియకప్పెంటిగాఁచూంచి। కండ్రక్కవ్వ్వనకంన్నుగానగనేవు।
తల్లినిరాయునితఱినెబొూగ। పల్లిదంతైపట్టుబలవంతమునను। వగలు
చునావేతవయుసుపాలింవ్లు। పగలికఘనిగెంబ్లపాంలాయుచూంకు।
పాతుకుండిపెవవెపట్టెపెరాంబాడి। భీతిల్లినింన్నన్వేతలచితిరాజు। అ
ప్పుడినాపాపమునంతయునుకు। చెప్పంగనెలయూంశివునికెతెలుసు। అం
జనంబులమాంటిలాడనేమిటికి। ముంజేకంకణంబులకద్దమేల। కను
గొనుమనుపైడికడకుబొంధియ్య। కనివిన్నయుంచెంబిండికొంతపాలించు।

కశినాటుంగాబిలుకనరిచినట్టు। ధరణీశుడారక్తధారులుచూచి। విరగందిచిత్రాంగ్నివి
భునికిట్లనియె। యిలలోనయెవరారుయెంచ్చిచూచినను। ధరలోననావంటికష్టా
త్మిత్తురాలు। చిలుకితినియుతముగాబ్రదికిందిబ్రదుకఁ। బలిమినీవెలర్పెండ్లుబ్రదు
కదాంకాకి। నావంటియిల్లాండ్రునరనాథనీకు। వెవెలుచక్కనివెలదులుగలరు।
వగదప్పిమృతిబొందువారికిరాజు। మొునిగిసముద్రమునూండమోంకాలమంటె।
కలుషాత్ముదంట్సనికొయ్యరువిూవరకు। నష్టంబుశ్వేతనునాధుయుండ్గార।
నినచూండఁపొంగాంబునిలిపితిగాని। జనవాధనేటిత్రాంబాలునీబ్రదుకు।
సంన్నవద్దనునీరుస్నాయుంబుగాదు। కంన్నులపండువుగనవుగాంజెనలమునుచు।
బిరబిరతీశయూపృథువీశుకత్తి। పరదుశ్శతనరౌంవమ్మువైఘునననుకు।
కనుగెనినవ్యేజాతఖడ్గంబుబట్టి। తనలోనభంయుమోందితరుణికిట్లనియె॥
॥కలికికేంయూఘూతకార్యమేనిండికి। వలదుచాలించునాహసాంబు
వినవు। నింనుఖట్టినవానినిమిషంబునిమిషంబులోన। కంన్నపుత్రుండైన
ఖండ్రించిపైతు। వానిహింసవుయాంలయింత్రియిరాంచింత్రామూంని నేయాంమాంటి
మదినుంచకనుచు। యుందుచుఆస్థానమంటపంబునకు। వలనొప్పనేగి
సింహాసనంబుననుం। తలవంచిగూంచుండెధరణీశ్వరుండు। తలవంచిమది
లోనతలపోయుదూంకెద్ర॥ ॥దైవమెంతటివాడుదశలుదుర్ద
సలు। వెవెలుచక్కనివెలుగులుగలరు। కొండకరతప్పంగ్నిరౌంనిదాచినాను। భూం
పాలుడెంనరించుబుద్ధికిమెచ్చి। పాపంబుచేశినబంధువులైన। అంన్నదంమ్ము
లనైనఆప్తులనైన। కంన్నపుత్రులనైనకావంగరాదు। హాశివన్నెంయుదప్పివత్తిగొప్పు
జనము। నాశవుచెందుయుంన్నగసభలందు। పలువిచ్చియాంమాంటపలుకం
గరాదు। వెలయువుగ్లురువింన్నవినుముచ్చిగంబు। తనయుడుచేశినదారుణా
ంబులకు। కనలుచుంబంధువగనుదిక్కుచూంచి। సంక్రౌంనమునేచప్పజాలకకొంత

శంకించిమంత్రులవారంగఁబిలిచిన చిత్రాంగిచెప్పినయంతటవినుపించిదినికై విద్య
ములదెలుపుమనిమంత్రులందరువినిన్నేలుమూఁకి। అంగాపకుఁవభయములుతోఁ
హారహారాలయనును।భాగురంబుగచిత్రపత్రములలోపలనుప్రాంశనప్రతిమల
వలెనూరకుంన।అప్పుడునవనానకీవుండునుమంత్రినిప్పుగాఁడైరాజుతోఁ
నిలిచియుడ్డనియె॥ ॥వినవైయ్యభూపాలవిశ్వంబులోననజనసిమోహింప్పు
దుజనునెందులేరునీయంతయాజ్ఞనింన్నాళ్ళనిలిచెధర్మంబు।యాయంతయుసర్వ
మయినక్రమికారకలదెయోలోకంబులోకెంత్తలోకవింత్తరచ్చు।ంతెకులం
బునవినువినుమిటువంటిమాట।కలశినవారికిగతిగతేరాకానిఁపలికినపాం
పంబుపట్టిముట్టెడునును।తనయుడుతల్లినుద్ధతిబట్టెనంటె।వినరాదఅమా
టవినుముభూపాల।అనుమానముంచకఅలివేగానీకు।వినుపించెన
నట్టియావిధముశిక్షంబు।నీవునాసుతుడనిమంన్నించిబతిపైన।వావివర్త
నదప్పివర్తించుజగము।అదిగాకపినతల్లినంటినవాని।వగవకతెగటార్ప
వలయుభూపాల॥ ॥అనవుడుమతిమంతుడనుమంత్రివరుడు।
జనపాలుకనియెయింజగములోపలను।వరుసనాగుర్వరుచక్రవర్తు
లలోన।పరికంపరాజులుపదహారుకండు।శిబిబిందుమాంధాతజ
నకయుక్తాపైకు।దశరథరామాదిధరణీవల్లభుడు।పృథివియేలిరిగాని
పృథివీశతొల్లి।కథలందుదిట్టివికల్పంబువినుము।జనమనోహరుడై
నసారంగధరుడు।మనుజేశపరిపాటుమనుజుండుగాడు।ప్రణుతింప్ప
యీయీడుబాలులలోన।గణుతింప్పతగబుద్ధిగలవాడుగాని।మది
రాక్షిచెప్పినమాటలునమ్మి।ప్రేకనాడురెన్నాళ్లప్రెయభార్యయామీద।
ప్రణుతింప్పయింతప్పుపాలింపవలయు।యిరవందవుండుగాయింటె
నుగెలిచి।వరుసరత్నలగెల్పవలయువెవేగ।సదిసన్నపెద్దలసారంగధరుని।
నదినిరాతగువారినష్టంబువలయు।మాటలుబాతనెమనసులోకల్లత్రేడు
గాపడవద్దుతెలియంగవచ్చు।అన్నీశపంప్పువలాయునివమంత్రిమాట॥
అపునెనెజనపాలుడామంత్రులందుఘనులైనవారినకడికికెలాంద్వరిని॥

వనముంన్నవారునాస్థానంబువెడలి।సారంగధరుడుంన్నసదనంబునకు
వైరిమెచ్చుమృగరాజుసుతసంతశిల్ల।కలారిమివారితోకుశలంబులడిగి।విరా
కువచ్చినదేమినిత్యంబుకనుచు।అడిగినచెప్పనోరాడకవారు।తనవుడు
చింతించివిరాత్రంత్రివుంమ్ము।యిటుకు।పనుపగావస్తిమిపనిదాంచన్నేల।వినుము
మురాజుకుమారవింత్తగానింన్న।ధరణీశ్వరుడుసవ్వరితల్లిగనవెనకప్ర
నములోమీరుండిపురవీధులందు।ధరువుతెత్తుచువ్రాచెపారావతము
లు।తలిగొప్రోవగనచ్చితనమునవిారు।వలచిబల్మినబట్టివచ్చినారంటు।జ
లజాక్షిచెప్పెంది।జనమెల్లవినగ।అదియెవిప్రాయువింమ్మడిగిరంమ్మ
నునను।పెద్దరాజువిరాకడకుబెట్టులంప్పెమంమ్ము।నిలుపనెయిటికముంమునిజ
మ్మెనమాట।శలవింబిమంమ్ముపుజనపాలతనయా॥ ॥
ధరణీమీరెరుగనిధర్మంబులేదు।సరసులంన్నిటిమేమువెప్పనేమిటికి।
అనిపల్కగండెరుగ్లనితెల్లబోయి।తనుదానెరుంగకతల్లడింపుచును।
అంత్తరంగములోనిఅప్పునిమాట।చింతించిబాపురెచిత్రాంగిదేవి।త
నమాటవినకుంటతామసంబునను।అలివేగశిబెదరించెననుకేంటిగాని।
అవనీశుతోజెప్పదనినంమ్మియుంట్టి।గెనకేనివేడ్కతెలాంగుడిశిగుంచుగం
డి।పనిలేనిపనిదప్పుపాలుగానాయు।నా నింమ్ముదైవసంకల్పమిలాగు।
కాకుంన్నదిలాశాయగలదేమియింక।జగములోధర్మమేజయమునను
మాటు।తగదాయనీకెంత్తధైర్యముంకించి।అనఘత్తులారనేననియెడిదే
విఁజనునిజెప్పినమాటజనవల్లభునకు।మదినాడెయిఘంటెయిటు
మాటలేమిటికి।అటుగాననాతప్పుఅింటముతప్పు।యిటువి
నియుదిరెండుయీశ్వరుండెయెరుగు।తనబుద్ధివినుడిమాతంద్రి
నిఫ్రాందు।మనసులోదైవంబుమారుగాచూండు।చిత్రాంగిరత్నం
గ్రిశివునిసాక్షిగాను।ధాత్రినాకిందరుతల్లులుగలరు।(స్త్రాంవాటు)

కాళ్లపెత్తలుగెలాశి కదుశిగ్రంష్మునను।బాలునిగురుతులుబట్టికెని

రంద్రు।ప్రివెగబెంప్ము నివెలిపృంగరము।భూవరుడిన్నినబుస్లకెని మ్యో

ర్ప్రి।దర ఐయగాయపుడుపుదూంతబోయనగ।సింర్కకర్కాల్చెయ్యికెూశి

రంష్మనుసు।మనుజ్యేశుడంపింపెమాక్యెమిబుద్ధి।అనిఆనవాలుగా

అవనీశువెలిషునష్పనదుద్వవయుంగురముచూపిననుసు।బిర్కంబులా

బల్లెబిర్కెవర్యతి।దిర్కలాతింపుసుడ్యెను డైపలికె॥ గర్గు॥

తలవరులారమాతండ్రిమాక్యేపు।శలవిచ్చి నూయ్యదిశలపృఅందరికి।

మహిలాన్యనరాజులమత మెధర్మంబు।దిపింతవెతాగదన్యేడు విపరిం

చన్నెల।యంత్తవారికి కర్మమెట్లమూడిననుసు।బింతింపగారాదుచిత్రా

న్నిదెవ్విపగద్యెరెమాతండ్రిపాలికి నేనుపగవాడనైతినాపనియింతెమా

రుపతియరాజ్ఞిమారకపనిశాయమనుసు।అతివేగముసశాయ

డనిమదిలాన్యన।భక్తమందారునిపాలుడ్యవనుని।భక్తి బింతింప్పుసు

పరమేశసన్ను।న్యెవానిగాంకరుణింప్పయావెళ్ల।కాంవడెమాతండ్రికే

నికరవులుడిగి।తలవేరుల కెూపింపె తెప్పునంపెూప్పు।తెలిశిమాక్యెటికి

తెలుపకున్నారు।నిన్నుసంస్కృతినైన్యనిఖిలలాక్యెశి।అన్నాయమె

రుగనెనక్రతంబునెరుగ।పన్నగాభరణునిపాదపద్మములు।పన్నగా

మదిలాన్యనభావింప్పుచున్న।కరకుపగ్గముల।భూకాంత్తునందనుని।

కరపల్లవములంటిగటిరంత్తరిని।ముత్యాలవ్యెతలుమురిఅడిజారె।

చిత్తుగామూపృష్ఠెబిందువిందాయ।త్రివింపుపట్టాలుశిఖవిదిరురు

లు।అవెంనితుంపెదుంతైతూగసాగె।నడుగులుతడబడుసరుగువేగవున।

పృడమిప్పైపాపృకెట్లప్పురలాడె।పాకెనరముగన్నువక్కనిమ్యెవిశాంతి।వసు

ముంచికెంఘూఖగప్పినట్లున్నతరితిపృశాంగంగ్గతనప్రాణములకు।వెలయ

వక్కనివెలాము వెలవెలబారె।పత్త్రఖధృనికంష్ఠఘలమునబారి।పడుదుపడి

నెలపెనిజనాడు।ధరిణీశునాజును తలవరునిట్ల।విరచికట్టె కపురవిధికెతె

ర।యింతితపెత్రరువయిండ్లనారెల్ల।రంత్తురుపెరగంధిరాసారిరంత్త।పశిబిడ్డ

బాలాదిబంధువర్గంబు।మసలకవెసుదెంబ్రిమమతలుపెూంగ్గ।తెరుద్యెశి

నినాటితీర్థముపలెను।సారంగ్గధరుడున్నపందంబుచూచి।ప్రాణ్యచుమ

దిలాన్యనప్పులతలిర్ష్ణనిరి॥ ॥వక్కనివాడంష్మసారంగధరుడు।శిశు

వులమ్యానెనబెర్వపాంత్లాడె।వశవర్తిపశిబిడ్డవంటివాడంమ్మ।దెురకుమూ

రుంగనిరుడు కింతల్యెదు।గర్వంబులెనిభూకాంత్తుడెూంయమ్మ।కన్న

లనంమనిర్కముపకస్త్రిల।కన్నెత్తిచూడనిఘనుడప్రాయంమ్మ।సతు

లారయితువంటిసారంగధరుని।మతిదప్పిరాజవవమానింపరాదె।కన్న

కడుపుత్తునుకడుప్రాయ్యచున్నమ్మ।గళగండకునన్యెవింగానిపాయము

న।వశముదప్పియునిండెవనెజుల్ల।కటికపాకెంలవుగాదరనాయన్న।

ముత్తుమాయ నిత్రాంగిమాంత్తులు న్యెకు।విరచికట్లాయ పృధివీశుడు

నిన్న।నరుకగశలవియ్యనాలుకెక్లాడె।బాంప్పురెడ్డెవమాపుగవారికై

న।యాపాంత్తువడనియనిమతింప్పటియు।కన్నవారందరుకటికా

పాయనుసు।కన్నెళ్లగృంకుసుకన్నెబెూందుసునును।మరిఅదులా

బుద్ధిమంత్రులిర్జ్ఞనిరి॥ ॥ధరలాన్యనరాజులతరుణులయ

ందున్నవిరశుల్లైధర్మంబువిడుతురుగాని।అవన్యెశువెర్రివాడ(నెగనెవింటి

టికి।దశరధముహారాజుతరుణిమాటలకు।శిశుపులఅడవిపాలకే

శాయడాంతెల్లి।నాంతిబుద్ధులువినినట్టిదివిలాన్యన।శ్యెతనుగెల్వ

జెన్నరాఘువుండు।ములిప్పెంపుసతిమతివెూపంబుచాత।పరనకు

ఐంపృత్తఅంటుదాంతెల్లి।అలికెప్పెూరాదిఅనుచానినాంతో।కూడు డె

యాంపాలికంధరమాంభంగి।పాల్లకెడెపెంద్రకాశింబిమంపన్న।

సరసవాక్యంబులసత్యంబునందు।మనసుంచినావత్సమానమంతయును।
18 వినుపింప్పవలెనున్నేనున్నచందంబు।బాలుడననితుదితుదిపనిశాయచ్యో
కు।పాలింప్పవలెయుపెద్దగుమంత్రులారా।సాక్షిగాయీమాటసతమనినం
నమ్మి।శిక్షింపతగదనిచెప్పరొక్కరైన్యు।పిమ్మటసడిసన్నపెద్దలచేత।అవ్వ
నింకరాకసారిరడగించక్కైయ్యా।నీడరేపటిగానినిజమునకల్ల।త్రేయ
గాదనియుక్తితెలుపరొక్కరైన్యు।యటువలెచెప్పగాయటులైనదెవ
సంఘటనయెర్యతికానిమ్మటనుకుశలవిన్నపింపినజనపాలుకడు
కుకలంకనేతెంచిక్రమమునదెల్పి।విన్నవారందురువిస్మయంబొం
ది।యావరారుచిత్రాంగియంతికిబోయి।వామాక్షినడిగిరాపలయు
రండనుచుతనమంత్రివర్గంబుతనబంధువులనుచనుదెంచిచిత్రాంగి
సదనంబునకునుజనసాధుతెదెతెంచ్చుచందంబుజూచి।తనకష్టమెు
పడదతలచివగులుచునుకాటుకకన్నీరుకరమునదుడిచి।తాడెపం
టమెరనిదానిచందమునతలకొంగుసవరించితలప్పొరజేయ।
కలికిమెల్లనెగాబుకంభంబుచాటునిలచున్నచెంత్లెలనెలప్రాయ
చునుశిరితప్పయున్నయాచిత్రాంగిజూచిరిరపాలమంత్రులునాతి
కిట్లనిరి॥ ॥చిత్రాంగివినుమంతట్టిమానవుండి।పృత్యనిపై
నింద్దెపుట్టెనిట్లాగు।పుణ్యామెరాపావమెాజ్ఞాదేవికెరుక।
వంద్యగానాకాశవాణికితెలుసు।ఘనుజుటెంతటివారుమాయ
లందుండు।అనుమానన్యేపడసందాకన్యేమి।అనరాదుజనపా
లునసుమతిచాత।చనిమెక్కమియుండాకసారంగధరుడు।అది
గితెవిమానెరనతడెంన్నినాడు।దుడుకుశాయగవద్దుదురారబు
జరాదు।నలినాక్షిఘనవారినష్టంబుశాయ।తలుచితెతసమెయ్యలుదైవంబునెరు
ఘమెునశిఘుష్ఠినతప్పుమోశెటికెరకు।వనితెయప్పరివిాదవచ్చు
నిజాగానివెయ్యెవెలుంరునసెలవినుముచిత్రాంగి।దేవితెస్సగమీరు
దెలుపకయున్న।సామదండోపాయసాధనంబులనుద్ధిమసం 26
బునచూడతింపృకష్ఠామ।బుయత్నైనపెనకయాత్రుజలలాక్యపల
ను।బుశిశిఫ్ఫోవ్వటకొంతపంపంబుగింత్తు।ఆరుకలాకకొంత్తఅపకీ
ర్తికొంతవెడెతాతనబుద్ధిచెప్పితిమనినవినికంచుగొనినవిధమువయిం
తిజనపతిదిక్కుచెజూచియుట్లనియె॥ ॥మొాగవారుయగ్గసవరా
నంబువిడిచిమగవచ్చువడెన్నమాక్యమిభయముపాపాత్ముచాతనెప
పడినపాటెల్ల।వగటెగాకుండనన్నరయుడియనుచు।శ్రీరుకొంగ్గను
బడబయిలుగాదిశి।గంధుశ్రీతనచెతిగాజులురెండు।కందికన్నవు
గారకంతపాలిండ్లు।అదరుచటుబుసుపంపయ్యెద్యేపయాయనుచు।పత్త్ర
మ్మెంధరిటిభూపాలునియుదుట।చెటియప్పరిదన్నపృథివీశ్వరుండు।ని
లువకతనమంత్రినివహంబుచూచి।కనుగొంటివిాంఘులారకర్మమించెన్ని
టి।పనియెక్యమిఘ్ఘోవలెపదపదమనుచు।అలుకతెలానేకసింహాస్సన
నంబుననుశెలుఘంటితనబుట్టకొందరంపించి।పురమలోగలచిక్కటి
భూసురశ్రేంటి।నిరుపమగుజ్ఞాననిధులైనవారి।అపుడువిప్రులుశాస్త్ర
ధర్మశీలవిదులు।రంపించియుట్లనెరాజశేఖరుడు।మాహించితల్లినిమ
త్తినయుట్టి।ద్రోహినిదండింప్పుతెర్గవయుట్లనిన।విజ్ఞానలప్పుడావిధము
చింతించి।విజ్ఞానశాస్త్రంబువిధితప్పకుండ।వివరించిభూపాలవిన్నపంచెంక
టి।ధ్రువముగానటువంటిద్రోహినిబట్టినడురుయ్యావురాతిరినట్టడవిలో
న।తతయకరాల్త్రెయ్యుతరగించవలయు।విదితంబురాపంమ్మవినితలయూ
పు।తలవరులబిలచిభూకాంతుడిట్లనియె॥ ॥గాంవమునన్యె
కంనమెుదుకునుజంపి।నియమలుదూరనిచిత్త్రడవిలోన।సరగునసెనని
శిక్షాయముసారంగధరునిజరుగనియకరెండురుయ్యావులకాలు।

పల్లెలకంప్పతైప్పునికగ్గె కెంనడె।పెలుపులాందిగాం వెనకత్రివారి।యాంలా
గసతులమోహింబిరి గాని।తరుణిమాంతలు జవిదాంతికసతులు।నరికింబి
రెయితున్నాయంబుదప్పి।పలుల్లాకములయందు మోహింబిసుతుని।త
ల్లినంతెన టన్నతాపెందులేదు।సుతుల కంత్రలిమాంత్రిమరిశాంయరాదు।
లయటువంటి దెూజగదీశ్వరుండెరుగు।యంన్నిజప్పగనేలయాంతటు
మునుపె।ధరలాన కెంచ్చవలుధర్మంబు జేశి।నరులలాపలరాజనాము
ంబుచాంత।తనరారనేడు నీతని కర్మఫలము।అనుభవంబిదిగు ద్రుపునిపుర
జనులు।అవ్వాశిరత్నాంగి అతివేలుదాను।నాంవింపమల్లెలపానప్పుపైవిరాందు।
యింతలు శేవింపంయందీవరాక్షి।సంతోషముననుండు సమయంబు
నందు।పరి బెలరిబిత్రాంగిసారంగధరుని।విరిబికర్పింబినవిధమెల్లనాం
బి।అప్పైంతనిలువక వెడలుమనలులు।వచ్చిపుత్రునిపేరుపార్తజెప్పి
నసు।అదరిరత్నాంగిపాపపుత్రయసుము।ముధవతి వయాంభ్రల్లిమ
హింవిరాందవ్వాతె॥ ॥తెలవొందికలగంన్నతెరగునజెంది।కలికిక
ంన్నలనీళ్లు కాల్వలైపార।కాంత్తనేగంన్నుచెక్కనికుమారునకు।కాంత్రచే
నకడగద్దంబు పట్టె।నేజిల్లనయ్యయార్వనెలవంటిసుతుని।రాజత్యే
జెూని ధిరత్నాలకప్పి।సులపావనుండుసద్గుణాంవిశాలుండు।వెలలేని
పుణ్యశీలాలవిఖ్యాతిమాంతిగ।నాంపెంన్నిధానమయ్యె నాకరాంవింగసుతుడు।
రాంపాడి బిత్రాంగిరాంజాతెలాంజెప్పి।కరకుతాళ్లనువిరిబికట్టింగ్గగంటె।
ధరియింపలెనంపృతనయుని బాశి।నిలువకేబిప్రపమగాంచుని వముష్ప
ముత్రైాతుపలువింటివేదనపాలుగాంతెనుకోకవాంగాబులాంరక్షాంసు
రక్రోలాంత్రిమాంకు।సుకృతంబునజూనపాలు।హరాంపరెయనుచు।

అడలునుపుత్రమోహాంబువల్లేబి।నడవనేరక యంత్రినదోరియూ
డు।కడలెరత్నాంగిభూకాంత్రునికడకు।కాంత్రులవములుంటుకబ్బుకైతె
రలు।బింతిబినాస్తానశేమకేతెంబి।పుత్రమోహంబునభూపాలదేవి
ధాత్రీశ్వరునిపాందతలవయునవ్వాలె॥ ॥అప్పుడుసభవారులంద
రుజూడ।మాపురిగునిరూపమునభూవిభుండు।వలయుచు తనపాదత
లమునద్రొబి।పలుకరుండినధర్మపత్నియుట్లనియె॥ ॥యేూప్పెలర్వ
రాంజేంద్రయంత్రిపలాంతలకు।తాపసంబునప్పద్దండింపతనెు।పళిబాలు
డిడుపంటిపనిచేశేనంతె।వసుధలానప్పరెవసుధాతలేంద్ర।ముతకరిబిత్రాం
గ్గిముభరంబుననను।సుతునిపై కపటంబు సుద్దికల్పించె।వనితెమాటలునమ్మి
పద్దుయలంతైన।తనయులవధియంచుతంత్రులుగలరె।బింన్నిమద్దులబాం
లుచలుపంబుదప్పి।కన్నతంత్రివింరంత్రకరుణాంతేదాయె।ధర్మమాంసాంరంగధ
రుడెటువంటి।కర్పిగాంధైర్యధూకాంత్రనియర్వాన।కెలాడలకుసద్గుణాశా
లికులదీపకుండు।విడిపిఇప్పుమనినభూవిభుడితప్పులనిరెం॥ ॥
చెప్పునందకునింనుశిక్షస్త్రయింత్తు।యిప్పుడేమాయనుయుక్తంమ్మెమ్మెన।చె
ప్పితే।అపనిశ్రేయింత్తునింన్ను।అనియు ద్ధులభూపాలుడాంగ్రహంబువను
మునశేయ్యకలండినమరుగుననుండె।అవనీశుమాంతలదుకష్టంబువచ్చి।
రపమాంలిబిత్రాంగ్గిరత్నాంగ్గికనియె॥ ॥క్షేమినీతనయుండు
పెజనిలిగాండు।నిర్మలుడేవాండునిజమైనవాండు।ధర్మంబునీవద్దదరిదాం
పులేదు।కర్మలమేమేంటకాంత్తయాపత్ని।కెండుకుసంజనుపప్పికలాం
డెనంమ్మంనె।ంచదపకలావమాండుక్షేమునవలయు।వలయురుమ్మగ్గెయర్వ
లిపమాంటలునిజమని।దియంతెనీయంత్తప్రాపికట్టేదు।వనితెకాంశికప్రా
యుమప్పినపుద్ధివినుమంత్తులెవ్వరువిఖ్యాతిగాను।గదుసరిమనుసులా
కపటంబుమానితి।నడివింరంక్కలచప్పునారతాయమారు।అటువలెపశిబాలు
డనిపలుమాందు।తటవటుమాందులాండంగ్గరాకు।వనితెనేకింపటివారలే

24

లంమ్మ। కెండు కల చెఖంగంబు కెంత్త శ్యేయింబ్బి। కడమ లాత కవ్వ కార్యంబు శాంయ।

వచ్చితి వింక నివామిత్రనని న।వుచ్చ కంటి యుమ వాంరుమాంపోడ వెరచి। తెగువ తొం పు

త్ర నిధి స్మశానాచి ననుమగువదు ఖమ్ము ఖానివుతి మంతుడ పుడు। వగచుచు తే

చి ఘోరావరుని కిచ్చినియం॥ ॥ భూపాలయా ప్రద్యుద్యకుడగాని।

పాపపుణ్యంబులుపదమ్మెరుపడక। యంచి వలాచి నకార్యమెంత్తైన గాని। మించి

తెరాదుసుమిారుదిలాన। కెలాపించి కాల్చై యిచ్చ కెలాంశవవెనక। పాపంబు

కె। చింత్తపడవద్చురాదు। కైతప్పు వినుతెల్లికాలంబునందు। వైదర్భమునవెశ్య

వసుదీశ్వరుండు। ధాత్రిరాలింపుచు తనయులు లెక। చిత్ర వంస్సైలరాముచిలుక

నుదెప్పి। గారవింపుచు ముద్దుగడుపుచుసుతుని। మారుగాముద్దులమాడు

లాడుచును నవ। మేరుబహుంవరి దిశలబలుచుచు వుత। కారణంబున గ్రుంత్తి

కాలంబుచనినచిలుకగుంపుల ద్వీపమునకై తెర। తమరాజునడిగమత్తము

లానగలశి। అవురశ్వేతుద్వీపవిభూమల కల। విహారిపనందు కావింత్తవ్వ

క్రంబు। మహిం సొంపునదియ వ్యుత మాం మడింరు నగ। ఆషుండుగెని వద్చు

రాలగించిననువు। దిమిభాపెదననివుూంతినగరిచి। వదలకచనుదెరవ

డినెకృపాము। కదిశిపుక్రినిబూంచికనలుచుపలికె॥ ॥

యూపండుకైనెనుయుంన్నాళ్లదనక। కాపాడితినిబహు కద్మూతని కెం

చి। గావుప్పదివుపవాసముస్సనాయాస। తప్పించుకెంనిప్పాండ ధర్మంబుగా

డు। యింమ్మనిపలికినయ్యెచంరాచిలుక। సంముమ్మతించక సాంవిష్నస

తికనిల్లి నియె॥ ॥ వినుమాపలంబునుభవించితిగాని। తన

మాంత్రమెచక్షదనముసిద్ధిం చు। స్థ్రివంబుతెలాదీనిచెప్పెపెడి। పాపం

పగావృద్ధి చెందుచునుండె॥ ॥ పండుకైచిలుక త్రోవలికిన పాంపు।

మండ పెక్కెసునితెరూటివురుగుసజ్యెలె। మరికెన్ని వెంప్లుకలమాచమిదివె ట్వ్వ

విలివిసకెంమ్ములువిక్రమిగుచునుకరవెంప్పగాం పుంచికాంయలుగాచి। పరిప

క్వమైంప్రాలెపడెనుకృపండు। ముసలుపుగాచినపాముమురియుచులెచి। ఘన

మైనయాపండుకగాంటచెకాచి। విడిచియాషానుసుపటివిధమెల్లచాశి।

కెడెపాంప్లెయండగెనినింయుండెనంత॥ ॥ వనముకావలివారువ

చ్చియాపండుగనుంగెని ప్రాంయిుభూక్తాంత్తుకిచ్చి నను। భూరుషించితనతో

డితప్పులు దానను। ముదిరయుచుమనకిది మొదటిలాభంబు। వరుసము

డుగవిప్రవరులకపినంచ్చి। తరువాతగైకెనుతగుగదాయనుచు। రాజపురో

హితురకపించ్చి మెచ్చు కృప్పూజింపయాపండుప్పుస్సు కెంవ్వునిన। విష్ణు పుని

ండినపండ్ముపిస్సుండుగుడిచి। విషమెక్కిమూర్ఛల్లె విడిచెప్రాణములు॥ ॥

బహుజనంబదియెమి పాపమాయనుచు। మహిపతివిప్రమరణంబుచూ

చి। మహినెత్తుగొనుచు బ్రహ్మహత్యకవెరచి। విధినిదారుచుఘోరవిషము

నచిలుక। తనుజంప్పనాటి తెచ్చుడైవయోగమున। తనచంపుదప్పెపాతక

ముకోచ్చిన। యిదిచిల్లయునరాదుయిప్పుడెదీని। నడుమదంబున గలప్పైపంపె

దననమునుచు। ఖలమునరత్నపంజరముదెప్పించ్చి। బిలుతామసంబునపండ్లగిడు

చునను। యసగపశ్చులజంపయరుకపందమున। కళిదికరతనవాముకరముసబ

ట్టి। పాపపుణ్యంబులుపరికింపలేక। వాడ్యావగాచంప్పవసుధీశ్వరుండు॥

॥ అపవండ్పగానుండినాపుష్పంగముస। ఘనమ్మైనసాంనిఖలిగ

ముతింవ్నసాని। యెపారితనసాందయింత్తలలానన। రూపురేఖలుముద్దు

రాధిగాబ్రదికి। భూరుపెట్ట్పుపెంపుడుపడుచులతోడ। కలహించికెంన్ని

యకృపములాందినను। బలవంతముసదానిపైబడపెంచ్చి। యిరసంబుతో

యిల్లుపెల్లిప్పెంమ్మునిన। పురగల్లుజ్యెరివాపెరాంవంగదునగె॥ ॥

॥మంగళప్రదమైనమల్లెపూలంమ్మి।అంగడికట్టెలమ్మితినసరువయసు।వగ
గూలిబ్రతికినెవ్వరినుద్ధరింత్రు।విషమువలెమిడిపండుపిండుగాగడిచె।వి
షముసప్రాణాలువిడిచెదననుచు।సరిపెద్దరాతిరిసదనంబువెడలి।మెర
సెనివమ్మల్లనుతోయదికేతెంచి।రాతిరానెలపైరాలినప్పుడు।తీగసుర
సెంకత్రితింపంత్తలోన।అమానికిందనుఆశ్చర్యముగను।భామపండెండెం
డ్లబాలల్యైనిలిచె॥ ॥ఆడుచుపాడుచుసన్నిహితబాలు।వేడు
కతోపురవీధిగ్రిదెర।జనులెల్లనాచినాశ్చర్యంబునొంది।జనపాలు
తెలాజిప్పసంశయంబునను।తనబాలకపిలుపించిదానిదప్పించి।పరివా
రకులచాతపండుదెప్పించి।జనులుచూడగమంత్రిజనులుకనిన్నై।అవిబు
జ్ఞకెంన్నవారందరహస్యాంట।నవమోహనాంగులైనటియింపునుండ।
శతవృద్ధులప్పుడాసంన్నిలువాను।అతిరూపవంతులైరంత్తభూవిభు
లుచిలుకచేశినమేలుచిత్తంబులోన।తలపోశిబుధుడనుతనమం
త్రివరుని।చెజాతవట్టాభిషేకంబుచేశి।కంన్నపుత్రనిమారుగాపెంచు
కొంన్న।చిన్నిముద్దులరాముచిలకనుదలచి।తనుదానెతలపోశితను
పృధాకెలాకనలునునిజఖడ్గఘాతంబుచాత।నచ్చెభూపాలుండు
సతిలయంత్తలోన।స్వర్గకిస్వర్గంబుచేశిగాని।చిలుకసాంప్యంబును
శాయకరాజు।వలికినమతిమంత్రులుకులమెన్నియును।వనటముంద్ర
కపెద్దశంఖూదినట్లు।వినుకుంన్నరత్నాంగివిభునికిట్లనియెను
పుడమిశనాకయీభోగంబుచాలు।అడవులలోకేగితకలెతపై
న।కడిచిపుండెదవైరాగ్యకువలయాధీశ।తడయకవిడిపించిఅదివిచారిం
ప్పు।విరసంబుచాలింపువెసతప్పుగాచి।నరనాథపుత్రదానముశేయుమ
నుచు।పతివాదములకుసఫ్నకితేలంవెర్కొ।దుఃఖిష్టుకుంన్నభూపాలుడి
ట్లనియె॥ ॥హామ్ళిపయియాదుష్టవర్తనుగాథ।నావిలా

దయానన్నాయమ్ముదలచి।నెలతనాముందరనిలిచివాత్లాడవనితెప్పం
పుంన్నానవనితెశెరాకంనె।కలిచెరాయగనిపుత్త్రిగనుకెని।న్యేమి।ఫలి
యించుతనప్రాతఫలమిట్లుండె॥ ॥ఆనచెట్టినతనఆశలు
విడిచి।మానినిఆసభామంటపంబెడలి।తప్పురకరత్నాంగితనయునిచూ
చి।గుప్పుగుప్పునకుంమ్మగదృక్కయిత్తి।పెడకిలుకట్టినపుత్రునిచూ
చి।పడిపోరువాడుకుపగొంతిమూర్ఛగట్లె॥ ॥గోమునయింన్ని
శ్లకెండుపొనిసుబెంన్ని।కొమలికనిబ్బారిస్త్రిగానిస్త్రి।వగముంవుమ
లెపుడెదమలకిబువిడమెంత్రికంచిందాయనటిర।కరముసమ
స్త్రనికదిరుమికొండరు।కన్నపెంచినవారుకష్ట్రగామునరాన।
యంన్నంగయింపాటుయమలికినంతవెర్పద్యంబుగాసుతుదని
రాక।వేడుకలేదాయివెధచాందాయ।యందుకున్నిరుగవు
యప్రెద్దునింన్ను।అంన్నబాయనివాడఅయ్యాయెంనేడు।యింత్తి
యింటికివచ్చియేమంత్తివంన్న।కంత్తనిపినల్లికాదెచిత్తాంని।నా
మారుగాదురానాంతోడనీడ।నీడుసన్నాగంబునేడుసద్దు
గామము।వియునెలాళ్లపైగడంగనాయంన్ననింన్న।కెండగాభావిం
చ్చకెనిమదిలోన।దుండిగానుండక్కడుదెసవచ్చుటెరుగు।అనియ
నిరత్నాంగిఅంగలార్చగను।తగవుదప్పకమ్మెక్రితల్లికిట్లనియె॥
॥వినవమ్మధర్మంబువిడువలేదమ్మ।వనితెచిత్తాంగినీ
వలెననుకెంటి।పినతల్లియనునుసంప్రతిమ్రొక్కగను।ఫైనగరమ్మ
నితప్పికవస్తి।కలలోనమునియింతకంన్ననేనేమి।పలుబుద్ధులెరుగ
భూపాలునియాన।భామిలోపలరప్పబెంచెనాతనువు।తను
వునిత్రముగాదుతల్లికెలావినుమువు।తనప్రాతఫలమింతెతలచకుమ
మ్మ।మదితన్నివిడిగంన్నమోహంబుచాత।వదయకననుచూ
డిపస్తవిగాని।వాంఛకెక్కినరాణివాసంబువిడిచి।పోసుందరాంగి

రావ్రేప్పుడేలాయమ్మ । వగపేల మృతమ్మైన వారు రారమ్మ । మగువ నీ
వ్యేకలామ్మిమా నవ్వెందుకమ్మ । అని యిట్లు బలుకుచు అశ్వధారు
లు నల । కనుగవ దుడుచుచు కరములు మోడ్చి । ప్రేలు క్రిన రత్నాంగి వేలాయమం
బు సుతుని । అక్కున వదలక నడలుచు పలికె ॥ ॥ అంత నీ వమ్మ
నెయ్యపు నందనుండు । యింక ఏగ యీ పాట్లు యెరుపరికి లేదు । అని
యిట్లు బలుకుచు అశ్వధారులను । తెలివందికాంతల దిక్కు విడ్రించి ।
కాంతలు నడలు యీరు దగ్గరజేరి । ధైర్యంబు దెలుపుచుం తరుణి కిట్లనియె ॥
॥ అడలకుము వమ్మ రత్నాంగి దేవమ్మ । యడలుచు బాశీన
వెనకయిప్పుడి కేవరు । యింత్రునింతించిన వృధమ్మే కాని । కాంత రో
మింబన కార్యంబు గాదు । సత్యవుల్ కైన సతతంబుగా ని । నిత్యమా
ద్యేహంబు న్నిర్త్రైపైబు గ । నిదనయుండ న నెల నీప్రాణా విడ్చుండుదు । అ
ధారయము గుపెండె మాయ నీగుతుడు । పుట్టిన దెకల్లపుత్రుండు
నీరు । చెట్టున కళిగాయ చెడిపోవు విధము । పుట్టి డిగి ట్టిపుడమి జీవుల
కు । కట్టడి యిది విత్త్రి కపటనాటకము । భావింప సుఖదుఃఖ ఫలములు సురె
డు । కావటి కుండలుగావటి యమ్మ । వినవమ్మ చికటి వెన్నెలసవము
అనువంద్నసంసారమున విన లేదెలా । పాడలబండ్లబండ్ల వాడలవస్తు ।
వేదుకకెన్నాళ్ల వేధలు కెన్నాళ్ల పుడమి యిల్లాము నుజులు పుట్టిన వా
కు । పడకుండ బదికిరి చెప్పోకుర్లేతి । వెనకము ందుతు వారి వెతలు యింతైగాని ।
మునవింత్రయిది వల్లిమా యెరు వెనమ్మ । నిన్న నీవు తెలుసుకో నీరజ
గంధి । మనుపతి మున వాతము త్రాతలెరి । నేడే మానెపె మెలకని త్వమా
మున సు । వాడలా శోకింప వలదు లెమ్మను చు । చెలికత్త విరుగడ
చేతులు బట్టి బలవంత్తముననె వచిబంటుకయింత్తి । పదవమ్మ యనికాంత

బుట్టిగట్టినను । నగరు కేతెంచ్చిరి సందనుగుణముు । తలుకు తలుకుక తనగృహ
ంబున నున్న । వెలుగతిరత్నాంగి యెద్దుచు సుండె ॥ 269 ॥ అంత మిరగావ
యన నని తలవరులు । మంధంబు శాపరాచపట్టేదాం త్యనుడు । కదలి పో
యిరి పురకాంతలందరును । మరిగందద్దుచు ను సుకు మారుని నేడు । తె
రును బితరంబెడ దెవ్వడాయెనని । పగలు పగలు పోయిరి
డ్లకు నల । నడురణావ్యరాతి రిన నగరంబు వెడలి । అడవికేతెంచ్చిరెయంద
కారము సువందనమ్బుజారరజంబి జంబీర । మందారు బూరుగ మష
సౌక్షి తరులు । వంద్దిపాలం శోకమారెడి వెలుగ । వద్దిపాలాజం బ్బిపులి
మేడి యిందుసు । ఆరటి కెంప్పుంరయుపనస అల్లునెరేడు । బుర్వకొనర్చె
నుపొలగొరంటు । పెరదుకకలజువ్వ మెలుగిలి సంపెంగి । గేదంగె యసన
నారికేళాంబినములు । దాడింబగజనింబ పత్రి కురుద్రాక్ష బులు నుమం
యొందుకపూరు ఆరె । పొగడ పుంనాగ వృక్షంబుల నెప్పు । గలిగిన
చీకటి కానలాయపులను । గుబ్బునవెట్టి క్రిగాంబులు గూయు । గబ్బిలం
బులు లేతకారాకు వేయు । తీతువ పిట్టలు తీరుగా గాయు । కెరా
తులు బెదరి వార్ కెంప్పులు ప్రూ కా । మంద్దు వేసరి ష్ట్రీమా సంబువె
సరి । గాంత్ర బెద్దైడు యడ సంత్తమేకము లు । చెరియుంబ్బు నెకపూహ
చీకటిలాయన । రయముగా నశ్రెంచు వనవంత్తముల । బయులుం స్నెను
కపెద్దబండపై నెక్కి । వెదరబాలక వ్యేసార అలసి । బెదకెలబడి యుం న్న
సారంగధరుని । గను గొని పృదులైన కరములు కాళ్ళు । తునియిలు గా
గాయకరములె త్తాడు । తెగి దయమాలి ఖైదింప లేమనుచు । తలవ
ములప్పుడెంతని గొయలేక । తలుసుక తలుసుకల పోయిగా ను
వినిరాజుత్తనయుండు విస్మితిపలయు । ధీరవిక్రముల రావి నుడినా
వటా ఉయూరి తిబింతింప్పునే డికివిరారు । తెంపు తోనా మింద తెగిమహా

30

రాజు। పంపగా వచ్చినపని యిదిగాదు। మిగులదర్పముదప్పి మిగుల నామీద।
పగగల్గి వచ్చినపని యిదిగాదు। కల్లవోయిన భూమి కాంతుడుండినను।
తల్లి కుండ నిద యూదాది కేమిటికి। కిందక కప్పుట్టుకై కేలు బిన భటులు।
పలియాజ్ఞ మీరి తెపోపంబు వచ్చు। చేయి తపతి విలాకు చెప్పినయట్లు।
కా చేశి పొమ్మని కాలకంధరుని। పాపసంహారు నిఘోల లాయిచనని। శ్రీ
పాదపద్మముల్ చిత్తమందుంచి। మనసు వక్రించె వేశిమమతలు నొంశి
నాయంత్ర పడియుండెనా రాజసుతుడు॥ ॥ఆసమయంబు
న నవనీశ బంట్లు కాశలు బగయించి ఖడ్గముల్ బూని। ఆకాశవాణికి
అవనికయి కృపదు। దాకిని బెంచ్చుత్తి దండంబు బెట్టి। వరలూ వరుభళిపిం
చ్చిపాతకైయ్యాని। నెరుకు నరికి నరికి తిచేతులు కాళ్లు। నరికి రింయూండాండ
నరములసందు। తీపులెంత గంరుతుమదీశినయపుడు। వాపోవనెత్తు
రుపరదులైపొంచ। ఆపడ క్రోర్యక పూశ కూరాయసుఖు। కలుపూడిన
బెంచ్చు తీయుతల్లడిల్లి। ఘుట్టిగా తమనాతకత్తులు బట్టి। నుట్టుంన్న తల
వలు చూచి భీతిల్లి। తెలిశి నెవ్వరి నేమి దిట్టు నోయసుఖు। పొంన్నవృట్టు
ముక్రిందపొంప్పుండి రంత్రా॥ ॥సారెకు మూర్ఛిల్లి సారంగధరు
డు। ధారుణి పై రక్తధారలు గాంగ। కళవళపడి పడి కంన్నులు తెరచి। పడి
చెడియెట్లు వాపోవదొంగాగె॥ ॥అలమటించి తలయుండు
దిగివిలేని। తలవరులార నాతలద్రుంచి పోరె। ఘసలెడు క్రుప్రాణం
బుపోదు। వసుధభూతములార వధియించి పోరె। పెంచిత్తై నరకా
నమునిగియున్నాన్న। దండైన భైతాళ తతులిందులార। చంపక తలవ
లు కొనరి మీరైన। చప్పురే మీరైన బ్రంహ్మరాక్షసులు। దరి వేలరలె
నిబాధలతాళ లేను। కెరవిభూతములార కొంపోరె మీరు।

యీపట్ల నావెలు బనించితినా ని। ఆపదబాంధవుల నవ్వు మింమ్ము। కేంత్రి వేడె
దవచ్చి కొంపోరెమీరు। సారెకు బ్రిత్రివె సారి యిట్లని యేచె॥ 270 31
జనపాలు దయ్యాయి రాష్ట్రమద్రుపుడని। వాడిజెప్పిన పలుకు సతమని నం
మ్మి। వేడు నా సత్యంబు నీరుగా వించె। మాయలి చిత్రాంగి మాటలు నమ్మి
కొలుచు పెరయు అని కుంత్రత్వపెట్టి। రమణి గాలు సత్తంబు రాజులబు
ద్ధి। ఇమరణ కృత్రిమగదాయని తలయూంచి। తల్లి నేశేశిన దోషంబు
నేడు। అలయించిన మరకూడెనని మదియుంచి। అవనికె మాయసు ఆకా
శవాణి అప్పుసుకాదని పల్కదాయని వగచి। విపరీతముగ నయ్యాని
ర్వంబులాయను। అపకీర్తి వచ్చెరా యసుఖు లిట్టి। ధ్యానింప నొకమ
హాధ్వని రవంబునను। వాణికి నాకాశవాణి యిట్లనియె॥ 4
అడలకు నాతంత్రి ఆపదలెల్ల। కడముట్టె నీపూర్వ కర్మమంతయును।
మునుపు చేశిన కర్మ మూలంబు సెలది। అనుభవింపక తీరదను బున
కలనైన। వినవెయవ్వని పూర్వవృత్తాంతమెల్ల। అసహూత్రమ చెప్పెద ఆనతి
వినుము। అవనిపై కేశాధియనుపురంబేలు। ధరణిచంద్రుండు ను
ధరణీశ్వరుండు। మనసు రాతిరి నెడిమంత్రులిద్దరును। యసగను
మంత్రుజయంత్రులు గలరు। అష్టభోగంబులు అనుభవింపగను।
యుప్పతిగా నుండియుంచరి లాయిన। ధృతిమంత్రుడని సుమంత్రుని రా
జుమెచ్చి। అతనికి తనయంత్ర అధికారమిచ్చె। ఇంద్రుల కెరార్యక అజిత్రుమం
త్రుండు। దండర్నైక్రెనిత నసాక్షిపాని। కలిమి సహింపక కపట కార్యం
బు। తలపోశి నగరలాయపలి దాసి నొకర్తె। అతనికి తనయంత్ర అ
ధికారమిచ్చె। పిలచి పింపులుటగద్దె పేటిబెట్టించి। వలశి నఘసమి చ్చిదని
కెట్లనియె॥ ॥యింతినీకొక మాటయరుకజేప్పెదను।

వింతగా భూపకులవెలది నామాట। మనసులో నుంచు సుమంత్రుని బాల। జన
పతి మంత్రి పుత్రుల వలన వాడు। బలియుడై నిశ్చి భూపాలుని యంత్రీ। కలిమి
బంతసుకం సన్నగానకుం న్నారు। వాని సర్వము మా న్ప వలయు నీ బంతగా నియ
వ్వరి బంతగా నియతులైన। మనితె సుమంత్రు పావాలు గుంప్పాయి। మనుష్షి
శని ల్లాలి మంచంబు క్రింద। మరుగు సనుంచి యూ మమ్మ పెవ్వరికి। మరులు
కున్నే మియా మనుపడ కుండ। తడంయ కష్టం మను సుతలయా చెప్పె। మరి
యు నెక నాడు సుమంత్రుపావాలు। మనుష్యేశు నిల్లాలి మంచంబు క్రింద
మరుగున నుంచియా మాయంగ యూర్పి। తాటియెతు నెరని దానిదం
దము న। ధవళ చంద్రుడు వింత్తగా నాతి రాత్రి। భువనసుందరి కూడె భోగం
బు బంత। జాగు శేయుచు రెండు జాములందాక। వేగించి నిద్ర తో వే
గమేల్కాంచి। విడియంబు ప్రమిదు యను వెలపడిత ప్పుపడిగె కైతవంచి
పావాలు చూచి। యవ్వరి పాదుకలెరుగింపుమని న। తలవంచి భువనసుం
దరి భయంబంది। వణకుచుం యుదింత్యేమి వచ్చె నెలాయు సంపు। తలవి
భుతో బల్కతా వేమి లేక। ముని గి తామూంజి నముత్తమై యుండె॥
అంతట భూపాలుడటి వెనురెలాంశ అంతఃపురము వెళ్లి అధికదోషము
నభావంబు కెలుపు రేపటి కెలుపుండి। పావాలు సెవరు సంపితె ప్పిం
చి। యవ్వరు పాదుకలెరుగింపుమని న। మనసులో నుంచు సుమంత్రు ని చూ
చి। వైరి పాపాత్త నీవసుధ కు నిం న్నుగా రాబము సబారకర్త నమ్మైశి
పాయని సకల సౌభాగ్యంబు నందు। నా యంత్ర గా పెళ్లిన గరు లాపలి
కి। అరలేకరా నిచ్చి నందు కు నీవు। సరిదెలి తి వియంత్ర బాలురామా కు।
నిను మూడ దోషంబు నీ సాత్త్వయు నుము। తనవల నలెని నింత కు సుమం
త్రుండు। కంన్నెత్తి చూడక కద్దు లేదనక। మిన్ను పెద్దలు చూచి పుద్దేశుడ నియు
పాశ క్షేత్ర నిర్వాణ సాసద్రేకాహంబు। జేశిన మన వనుజ ని శిక్షింపవిధవు। తెలుపు
దాచి నిసుబుద్ధి జనుల పుడు పులికి రెల టు వంటి పాప వర్తనని। బదుగు ని నదుశ్యే
చేతులుకాళ్లు। తరింగచ్ఛ తగు సంస్థలవరబంట్లు। పిలిపించి తపు మోశిన తావంన మున।

ల్లానెత్తుల నుత్తరగిరంత టుప్రాగా తల్లదంబు సను। నెరిలు బడి వయాల్ల గబో న్నేదుని నిజ్జు। ఖడ బరాబి కప
ట్రంబు జేశిన వండు। పడు పంప్రాయంబున జనులు చూడంగ। నావతి కష్టంబు నరహర యని సంచు।
ప్రాణంబు విడిచె భూపాలుని సుతుడు। నేత్ర తో వోయని సార్రంబు బారు। కష్టంబు బి అకల్ప కారంబున్నన
ధరసుమ [illegible] మా తంత్రి [illegible] యురపుగ యూజు ంటు తుడు నివేను దాశింపు బిత్రాంగి ధరణి
శుభాశు। ఆ సుందరాంగి రత్నాంగి విలాతల్లి। జనియించ్చుము ను పట్టు జన్మకర్మంబు। అనుభవించాం
ను హ [illegible] రామయను చు। రా బల్క యిది పూర్వకర్మ మెయ్యా కాని। సపత్నియింపుడు చెప్పింది కాదు
ఘను లు ఘటిగతావియు చేసు రుం [illegible] అనుభవింపుందురు గాని అది తప్పి పోరు। [illegible] జన్మించిన య
నపరియు [illegible] కనుగొని కనిమెలు గలిగె నామాట। మ దినుం [illegible] మని చెప్పుము నసులోనిం
త। వదలించి ఆకాశవాణి చాలించె॥ మరుగు నప్పాడు సమ [illegible] తి భంటుల్ల।
పరగనాకాశంబు బలికన విధము। విని యంత్రచే శింది వెల [illegible] కర [illegible] మనకు తోసక పోక
మహిపాలు దేవి। తెలియక శిలవు యుష్తె తెగడాశ తేక। అలమటించగ తెగ నాగ పెట్టె తి విలి
అంత్యాదారాయిదింతం త్త అంన్యాయము సును। వెయ్యారు భంసుల విధ్ని నిట్టు [illegible] సరపతి దూషిం
చి నాతి నిందించి। పురమాగ నము నతరలి పోయిరా ప్పోడు। బహుళ అష్టమి రాత్రి పక్షంబు నందు॥
విదితమైతగ వెలవెల బారె। తెలివంద్ర మరి అష్టదిక్కులయందు। తెలువారు తూర్పు నా చంద్రుండు
బదిమె। కుండి చెల్లనయుద్దు పుద్ది వెల్ల నిండె। పండు వెన్నెలగానియు పప్ర రక్తంబు। దో
ములు దోలలందు చేతులు లేక। వాసన దివ్వె బట్టి వనమున్ని కములు। కొల్ల
శిన నోర్పు పైకూడి జొబ్బలగ। దోమలు తేమ లూ దోత తగంట్టు। అవనిగర్త
మను భవింపగా నుంటె మదోమను దోలపో తులు లేక। వేమారు రాంత్రిగా
వించియూడ్చగాను। అసమిత పంబు నద్వి మాద్యవయు నా। శేషాచలంబు నస్సైల
ంబు నందు। పేర్కె జాడు లవారడు సివుని పుత్రుండు। మిక్కిలి శివ్వు య తోగవిహా
నపుత్రుండు। యోగంబు బాతపెంపొందియుందార। బూగుప్పగా పట్టి పైపయాలోన।
శివఫ్రూటిగా వించి సిద్ధులు దాను। వేగించి నిద్రతో వేగ మేల్కాంచి। పప్ప
ళించ్చ మేలా నిబాలు నిరంత్తు। పవుల సెలాకి నయంత్ర శ్వేపాలకించి। ప్రో
ద్దుట్టైన డుద్దు [illegible] వము పురుషు నియ్యెడ్డు। రద్దాయవి నివుండరాదని చెప్పి।
జడలు ఘట్టిగ జుట్టి జపమాలబట్టి। వడలెల్ల విభూతి పెంపుగా బూసి।
శింగినాదము లెస్సు బంప్పన జెట్టి। భైరాగ్ల రుద్రాక్షలు పేరుగా సలుపై ల్చి।
పంచవన్నెలంబోగ పట్టి ధరించి। దంబెనయ ట్టి వద్దాగ్రాంబు మీద।

34

గబ్బించి బులితేలాయిలు కాశ బిగించి। తన రంగచీ ళ్ళల్లిబత్తము బాతబత్రిప్పె
ఘనవేణి నయోగపాదములపైనెక్కి। అడకాళ్ళఁగా నప్పుడు బాశ। ఆడాడని
లుబుబు నాలగింపు బునను। జూడ తాపరష్పాయి సారంగధరుని। తరణిన
మోటియరక్తంబు నడచె। ధరయెల్ల బదినెల దడవులాడటుబునను। బిడిమూ
ల్లుబునను బోతు పాపకైవడిన। బదింయుం స్నగని యుం త్తపాపము యొ
య్యె। యీబాలుడెవ్వడె యింత్తరువు నుబె। కిరాతుండు యడల కొక్కడి
లాయములను। సేనావ్యులకాశంబి బెప్పులేక రుండ। సంవ్యదింగులు నరికరో
లేక। ఆజ్ఞానమునరా జు ఆజ్ఞమీలినరు। ఆజ్ఞ బెట్టినను అవని పాలు కలు
డు। ఆగపాటు లేకుండ అడవికి దీశి। దుగవారు చంపి రెంపరి బాలునిలా
ల। సౌందర్యమున చూడ దక్కని వాడు। యెండున నెరాకష్టమి మెక్కాంది నాథుల।
కుడి బట్టి రాళ్ళైయి పొంశిన యప్పుడు। మదిని యెరే వనె నవ నమశ్శివా
యనుచు। నివ్వెరిపడి యోడి నిలచి యెర్రాదొరి। యప్పుడవునింస్న యు
వతి గోపించె। యేదిక్కు నెవ్వారు యుం త్త దూరంబు। చైదింపతప్పుమి
బెస్తి పోరెంరి। యీవేళ యిట్లు మానిశరా నిచెలాటి। పుశబాలుద
వుయింత్తపని యరుండుకాంరు। అని పల్కి అనియుంత్త దాశ్చర్యంబు నొంది।
యని నాథుగను గొని మోమె త్తిపలికె। ప్రేమ నికులచంద్ర ప్రోలకీర్తి
సాంద్ర। నాపాల కృపపుట్టు నంస్న యాడెచుగ। తబి వచ్చితి నీ తల బనరలాకెన
ఫలియించె నేదు నీ భాగ్యంబు బాత॥ ॥అయ్యమీరెవ్వరు అపరా
త్రిరుగ। దైర్యము వా లేక ధర్మదేవత ప్రా। భూతలరాజు ప్రా। భూతనా
థుదవా। యేతావ నుండి ఉద్రేకు తెంచితివి। నా స్థితి నెంత్తయు నంస్న డుగనేల।
చూస్త్రి రిపని లేదు సుద్దులేమి టికి। తెలియంజెప్పెద వేధ దిగచ మొనంస్న।

పిలిచినీవింకనెప్పెరేమి యనిన। ముని నాథుడప్పుడు సోమ ముని వర్త్తిబాలు।
పల్కెనేనపరాధి నిదానిధరము భూతముగా నుద్దత్తుండుగా సు। వైరవర 272
నె ప్పెదవినుమయనా పైరు। స్థిరముగా నవనారసిద్ధులలోన। ఘోరసురా
మునాథుండు నువాడ। కందిరంబైన యీ కానలో పులను। వంటిగా
నుండుదు వరోరి నా తెలచబుచుభాషలేలటికి పరమేశునాన। ము
హానిశిధృడగా నమలరి యుంత్తగాని। భయమేల యిందాక పాలాక్ష
పూజ। నిండు మంబు తోంబెంశ నీ రొండనంబు। వినిజూడ వచ్చితి విపినము
ధ్యమున। తనువు నెత్తురుగార ధరణిపై నురగి। యింగెలుము సరగాయిం
త కష్టములు నాకౌగంబెమి రాసుకుమార। నీకులంబున పేరు నీ
పుంస్నపూరరు। మాకు సూపుమ యంస్న మహిపాలసుతుడు। మనసులో
నింత్త మానియంబింత్త। ముని పతి గను గొని మొక్కి రాయయ్య
యిరసంద్దుగా నరయిందాక వింవ్యు। యురుగకాదిన మాటి కెన్నశాయ
కుడి। ప్రేమ నికులచంద్ర ప్రోలకీర్తి సాంద్ర। నాపాలి కృప పుట్టు నంస్న
యీండె చుగ। తబి వచ్చితి నెతల బనరలా కనఫలియించె నేదు నీ భాగ్యంబు
బాత। నినుగంటి పగ దింత్త నెలిచె ప్రాణములు। అసమాత్త నీపునస్న
డిగిన మాటవప్పం గాన స్తితి వసరంగమీకు। నె ప్పెదవిన వైయ్యవప్పు
లపంద్దుపుగ। వ సుధమిం ప్రసన్న సోమవంశంబు నందు। రశకుడు
మాతండ్రి రాజసరంద్ర। యిలపతి వ్రతుల లాశ యింత్తలలోన।
తెలివైన రత్నాంగి దేవి మాతల్లి। సరసంబు మాతల్లి సవతి రత్నంబు।
మరికంద్దు చిత్రాంగి వూపిస్న తల్లి। యీరీతిగా యుస్నయలమితో ఉండు
తను। మాతండ్రి వే ప్రాడమలల కున్నే నె। పురములోనే నుండి శిష్యు
రవేదుల లంబులు। పరువలెత్తు చుపెళ్ళ పారావతములు। మురకించు కొని
వెట్టై తోనాటలాండు। జగము ల్లచూడగా సరసపావురపు।

ంయుగళివమింపినతల్లియింతుష్టినాలి।మునినాథపత్నికై మోహంబునా త।వ
పుకపినతల్లిసదనంబునకునుఁ।ఘోరయిసద్భక్తి తోడఁపులతికిమ్మొక్కి।ఘోరం
ంపుపత్నినింపుందనింపునిన।ననుమూచివెూహింవెనలినాయతాక్షి।
వనములోపలిరాజువచ్చినవేళ।తనమీదినేరముతప్పువచ్చెన।మన
తంజైశుతోజెప్పుమరియింత జేశి।ఘూశిబెందితినైర్వృఘనమునినా
థ।శలముననిష్టములబంధుల్తోగాడు।కరమెత్తిమ్రొక్కఁగాఁగనిమదిలో
న।పరితాపమునమహాపరమేశయనుచు।వరదుడైవనబుటవాని
సత్యంబు।స్థిరముగాతనంబోగబ్రష్టినిఁచూచి।కడగనివానిల్లడమ
డలకును।జడియకతనపాలిసర్వేశ్వరుండు।యశబాయకుంన్నాడు
యెపనికైన।పరువడిఘనరక్తపంకంబుదుడిచి।శంఖంపకనురెండు
తులబట్టి।బంకృపనెత్తుకసారంగధరునిఁ।గెనిపోయిబంగల్పైకలని
లోపలను।తనువునెత్తురుదెరామిదాహంబుదీర।భుజముల నెత్తి
కభూతనాథుండు।విజయుడైతానున్నవిడిదికిజాఁ॥
యులమిసంతోషించిరెల్లదేవతలు।తనపుత్రుంబుగాతగనుబ
ెంల్లి।అనిశంబుల్బ్రకరింతురఫులవాలు।తెచ్చియెగమహాదే
వునిఫూజ।మెచ్చుగాశ్రేయుసవింగిలినవాలు।మచ్చిగెూప్పినకమం
డలవులలోపలను।నింబినిత్యములారగించెదివాలు।వాహారబుద్ధి
భూపరుకువారునకు।వాహారగాశిధ్ధవరుడుతానిచె।యోకబి
త్తంబుగాయితరంబువరబ।ఆకలిదప్పియుఅలమటలేక।చన్ని
ప్రుత్తినయుక్తిసారంగధరుడు।వుబ్రహ్మాదసపుత్రము నినాథుసుద్బ।
యలమిసంతోషించిరెల్లదేవతలు।పులుపుంప్పవాసుకబడి
పనపోలి।తెలతెలవారెతూర్పదెసగానవచ్చె।పలుకు నైనవకల

నంబొప్పలుయుగాదె।కలకలమనిపత్నిసగాములురంత్తు।నలిగెచంద్రునికాంతికనఁ
యావమానుః।కమలవులోవికశించెకలువలువముగాదె।కమలబాంధవు
డుదివాకరుడుసూర్యుండు।పూపాత్మడగుమహీపాలునిమీంద।కెరాడి
బినీరుంయకుధరంబుదిరిగ।మరుకుబాంధుల వేగాబూదంగవలచి।వరు
ననప్పుదయాద్రిపైనెక్కినంత॥ ॥గెంత్రపావునుడైననడుకును
బాశరాత్రినిద్రింప్పగారాజశేఖరుడు।బిత్రాంగికినికెంతశోకప్పుచింతి
ంచి।పుత్రునిగుణావములుబుద్ధినూహింప్పి।నిద్రావికవశాలిచింత
శాయగను।పదపడితలవలఁపింపినత్తోవ।యదురుచూపుల
నున్నరంత్తలోపలను।ఆడవిలోవృత్తాంతముంతయుగెంప్పా।
పడిగానతలవలఁవసుధీశకడకు।వచ్చిదండమువెట్టివారికిల్లనిరి॥
॥ముప్పుటదెలిపిరిమొదటినుండియును।సత్యంబుదప్పనిసాం
రంగధరునిసత్యంబుగానకబంపబంపితిరి।మీపనికైపోయిమనునన్ని
మాకుచేపంబుశిద్ధింపవ్వుశుబాలగేలా।చేదింప్పితెచ్చినచేతులుకాళ్లు।
రక్తంబుగారగారాజముల్లారను।భక్తితోనుంచినభావంబుచదరి।
పరవశుడైనుద్ధిభగ్నునయువశ।నడిగుండిభూపాలునభంబునందుప్పు।
చైచెట్టితిప్పినచెప్పుతోనుండె॥ ॥బాలునిసుగుణాంబు
భార్గదుగుణావములోలోనయుంచియిలోకంబునందుతనయుం
తనిందెలుతగిలినవాడు।జనులందులేదనిశంఖశ్రేయుచునుఅలవు
లేచాతచిత్రాంగిపిలపించి।కాంతునిచూచిభూకాంతుడిట్లనియె॥
యంత్తచేశితివేమాయులసంత్తకాన।నీవుంటినిజమునినిమిత్తంబు
నామద్దుపటిసన్నుదవిలోన।దండింపితలవలఁతల్లిరాగానును।అ
ండబాయకనిలిచిఆకాశవాణి।పలికినపలుకులువెపాదముగానినుమ్మ।
బాలునిమాటలుగాఫుసభవారినడంగు।న్యాయిగానికల్లనిజమునరె
డు।పాటింప్పికత్తులుపాలశెయంత్తు॥మూలయింటెల్లాకంన్నమూ
సుకపిల్లిపాలుడాగినంరట్టిపాపాత్మురాలి।హింత్రకంబునకమర్పి
దప్పోయెూలి।యింత్తచెూశనదానికిగన్నేమిభయము।శంప్పలం
యుబిరెబప్పువేయునుమని।యుంన్నింబికన్నులజాఝారారగనుఁ॥

బెదరించి పలికి నప్పుడి వీశుసెదుర। బెదరక చిత్రాంగి బిడాబి పలికె॥

ధర్మరాజువు నీవు ధరణీతలేంద్ర। మర్మంబు లెరుంగక మాటలాడెదవు। తల
ఋక నెప్పిన తప్పిబు విూకు। తెలియక నన్నింత తెగనాడ దగునె। యెూకా
ముందు భూవిూశ యెందైన। ఆకాశవాణి మాంత్ర్యాదిన తావు। కలదంట
నా కట యూకపటి మంత్రయును। తెలిసింది న్యాయనె తెలిపెదవినుడి। క
డిలంబు దలప్రాశి కెంటకు కట నుడాంశ్చి। పంక్తింపతులవరు లకట బాల నె
డట। లంచంబు లిచ్చి మెల్లనె నెప్పుడుగానట। బెరాంథించి నమవారు బెరాయ
దూరము న। లేదు వారి నిపూరు పేరు లేకుండ్సు। మైనాలు కిరాకశి కట చ్చి
తము గామి రాకట। నవ్విక నన్నల జూపి నాకాశవాణి। పల్కె నంటు నుమాయ
చేశిరిగాని। వెప్పితి యూవాటపుర్పత లేంద్ర। మనుసు లాత్కల వలు
మాటలు సంప్పి। నను నెంవ్వ నాడేది న్యాయంబు గాదు। అంతటి నిజ
మైతె అడవిలో కాని। యూడ నాకాశంబు యుక్కడ సుక్షు। తప్పు మాటల
బాతతమ యుక్తి నెరపి। చెప్పెడి వారికి చెప్పుడైన గాని। విన్నవారికి నైన వి
వరంబు లేదె। నన్ను నడిగెదవేవి నరనాథచంద్ర। చింత్రంబు లోక కలశి
ద్సు శ్రేయింద్సు। పాపంబు గలిగితె భయము నాయందు। భూదేవి కైవ
పిభూపతి తోను। వాదించ నాకాశవాణి యుట్లి నిరు। అపునె చిత్రాంగి
నివాడంగ్గ దగునె। శివుడెరుంగ్గ నిసుద్ది శివము లొక లేదు। కెలాయమ అని
ను నీవు కెటనింకాండు కెంటె। యెవ్వమందురె నిన్న లయఱిగినవారట।
సఖియ నీయింటికి సారంగధరుడు। నెుక పాపురము లెంటి నటరికి రా
లేదె। రాగాను నీవు గారము శాంపగనట। ప్రోతిగాజిల కెంపు జేరట కేరా
లేదె। నీతి మాలిన దాన నెమూడ లేదె। తలపు దగ్గర తిశతత్తరంబున
ను। బలిమిని వెయులద క్షిపెప్పె కెరాలేదె। కననెక్కి నీపమున్నర ముఖా యుం

పసిబింబివేనెపబుంతృనీకింత్ర। మికలవెనక యూవమూదుటలాక్కవముల। అంతన నీయు 27129
తలెడది లేదె। అనిరంత్రు చేశిన అస్త్రానమెల్ల। విని జెప్పి యంత్రట విధము నన్నందు
రింత్ర నాభూపాలుడఖిల మంత్రులను। దొరలు సామంతులు దుర్గాధిపతులు। పరి
వారములు బుధ్యాంరు ప్రజలాదిగాగ। బంటలు జెప్పగను ట్టి బయలాయననుచు
కొండింప కోపంబు సొంద జెవిగనట్లు। ఆకన్న ప్రలిపెనాగ్రహంబునను। కెలాలా
మాలము దాకెలు వెల్ల బెదర। కేలాగ్నిరుద్రుని కరుణరవంతునుసు। తన బండ్ల బి
లిచియు ద్దండకోపమున। బలిమిగా త్రిప్పి చెప్పు కోపంబులాన। బడ ద్రోశి
యంబుడు యూపనికి యంత్రైన। మునవిల్లేదిం క్షము వాటికి శిలవు। బనుమన్నవా
రనాక్కు గాము నభడ్డు। బిగువు పగ్గంబులు బిరబిరదిస్సి। తగనంటె కెట్టిరి నా
స్తానంబు చూడ। ప్రుట్టి గెలి దాలి నిపుర వీధి నడుమ। కట్టి కెంట్టగ కంట్లు కంన్నీ
రుల్లేదు। వందు సుకొపురమున వారి బెరా నాడిద్రవంబు కెదురుగాదంన్సి
సునిలిచి। తప్పుమాటలు బాతతన యుక్తి నెరపి। తెవు యుట్లుంన్సు నుబాసుల
చేశి। దొసాన కెండిగత్తు తుదిగానకంన్న। వెసాలబొందికి వెంటనె బూవె।
ఆదజన్సము కెంల్లల పకీర్తి గచ్చె। తిట్టు సాగిరి పసుధీ సునియాంజ్ఞ। పట్టిదప్పు
గసంత బాజారుగాగ। అదులంపైకడ లేని అతి వెబోధించి। కత్తుల యింత్రంత్ర
కశిగండుగాంన। చెంతు పాపము చేశి మూడ ఘోరమున। ప్రుష్పు పాత్రిలోన
వచ్చి యూవిూద। కప్పరి పైముంన్ను కానకా కట్టంద్సు। వ్యర్తమైన వాత దుర్గొల్సి
చిత్రాంగి। గతమైన వాత భూకాంతు తెలిపించు। విని పుత్తుశోకాన వేగింపలే
క। కలపాపనుండుంన్న కెలోకన లోపలికి। కలుబంధు సహితుడై కదలెనా శ్రు
గావెల॥ ॥ వెను లెంత్రిబలములు వేలు సంఖ్యలును। ఘనమైన హం
యములు గజములు సడుప। ముందుర తలవర్లు ముసుసున్నవారు। కం
దువవెడు కలవల కాన లోపెల్పి। అండబాయక యున్నయా కుమారకుని।
కెండపై కాంత్రెంచ్చి కెూజినతావు। ధరణిశయంత్ర యూరక్షకారలబాత।

కరుఁబుట్టునెత్తురుకాల్వలైపారసలలితంబైనవసంత్తకాలంబు।చిలువారవేరాడుక

40 పూఁబనట్లుండె।కనిమూఛనొందిభూకాంత్తుడదైరాడు।తనయునినిజరక్తధారల

లోనగ్రుంకలుబుచ్చరత్నాంగిపుడిమిమూర్ఛిల్లె।పరివారముశోకపరవశులైరి

బలములదంత్తభూభాగంబుగప్పె।జలరాశిఘోషింపచుండ్రాసనుండె॥

మహావిలారంబుపుడారత్నాంగిదేవి।మహిమాదవ్వాలికుమారయోరాయబర్చు।

చనుబాలధారలాశనముగానుండె।తనువులోపలరక్తధారలాశాయువియు।

పారావతనువెంతబడివిధులందు।బాలదుస్వామిదుష్టపదములాయువియు।త

లిదండ్రియ్యోయిష్టదైవంబులనుచు।చిలువారమునైదైవంతులాయువిరయు।చం

దమామనుబైరాలుచక్కనితండ్రి।యుండుచోయెవిరామారెప్పరుచిక్క।పలు

కురానీకునెపడదానినదిర।ద్రైలుప్పుబురూపులతలవలుగయుట్లు।కలయ్యగా

యేమనుసెంక్షిప్రాయయెర్ప్పుమంత్తుగాతెంమ్మిదిమూసముల్జోశ।రత్తు

లపాలుగాగంజురానిన్ను।నీబొట్టెదికెలతలానిన్నపుట్టిడువేళ।అడంగ్గనా

ముదికానందమాయెరు।నెడపెద్దిటివేళనిన్నుగంపొంటు।కూడుయెరక్కడ

కూడుగుడుపుబాలారు।తనయుండనీవెండ్పుదారకుంన్నాపూ।మనవిడెకెల

నితప్పుమన్నింపుమనుచు।రత్నాంగియునురాజరాజభూవిభుడు।యత్నం

బుతోతనయాపల్కుమనుసు।బొరరానిపుదరింట్లున్సిశోకాదింబి।వేద

కుచుయుర్లనియెన్వ్యాగదెనాగె॥ ॥తిన్నినిసాగసైనతిలకంబుపా

డు।ఫింన్నదృష్టములారపుత్రునిగనరా।బొగుప్పునాడానుబాహులవాని

శ్రీగంధతరులారశిశువునుగనరె।బంగావిమెలదక్షినరసులవాని।మం

నొవృక్షములారనానుతుగనరె।దయచక్కనజాపెలిగ్నతిపెని।దారక

పురెతపశ్తులారా।నూంపితెవాసుతునిమించిసట్లు।అపదవారించిదరుపైరుత్తే 275

రాష్ట్రకోలమృగములవేసారిఅలశి।రక్షింపుడనిరాజురత్నాంగిదేవి।దేనుడైవెయ్యు

కన్నదికన్నదాను।కానరక్షింపుచుకంన్నరుమారు।కానరెండనుచుసక్కా

నలాపలను।నానామునికులంబులనంద్పుంద్పువెదకి।వేసారిసురప్పునష్టప్రష్టం

బుక్రెందు।ఘోశల్లినిలిచిభూకాంత్తుడప్రొడు।పుత్రునితోవృత్తిబొందెద

ననుచు।శిఖవిడిరత్నాంగిచెబట్టెపెనగ।బికలిచేశనముష్టిచెబాకుబూనిదు

ద్రుకెలాబోయినకలంభిగోపతియు।వచ్చనినాకాశవాణియిట్లనియె॥

భూమీశమూవెరిబుద్ధులుమాని।యీమోహమింపుడుముందేలతెదాయ।

మునుపునీవెరుగకమోసముబోశ।వెనుకనీప్రాణంబువిడువనేమిటికి।నర

నాధవినుమీనరనాధునియోధ్ధ।నిరుపమగుణశాలినీకుమారుండు।పుర

హరుదయపాతభూపాలుమింద్పు।మరవినెకమోతినెన్మదినుంన్నవాడు।

దివిజులుమెచ్చపదహైడుదినములలోన।శివునిసత్వపరకాళ్ళచేతులువచ్చు।యో

లంపటిలుమానియత్తలోవిరారు।బాలునిచాచెరబాగగానవనుచు।స్త్రీ

రవంతినామాంత్రిశిరసావహించి।పురముచేరుమత్తేంన్నపులతియుదానుఁతా

మసంబుడిగినందనుకృష్ణమనుచు।భూవిభార్హరుండునిజపురమునకరిగె॥

అంత్తనాయునినాధుడఖిలసంభ్రమము।పొంత్తబాలుకయుంన్నభూపాలసుతు

ని।కాళ్ళచేతలువచ్చక్రమముబింతింబి।నాలుగోదినమునసంయెమొప్పునతని।

చంగల్పకెలనిలాస్నానంబుచేశి।శృంగారమైనట్టిచిత్రాసనమునన।కూచుం

డబెట్టినద్గురుసదాశివుని।ఆబింబితసమంత్రయోగాబ్జ్వసనమునను।సప్పకము

డంగతనమత్తశక్తి।అప్పుడుచన్నింపెహస్తపాదములు।మధదమతోపరవళ్ళముం

దరరెండు।సరసంబుతోనెలసామునేయుంబ్జి।పగలురేయకనప్పుగదికెంన్నా

గిళ్ళు।తెగటవతోడుత।రూర్కెదీరంగ్గజేశి।అందప్పన్నశిష్యులకంధరికన్నా।ము

ద్పుమంత్రంబులుపదాంగనంబులన్ని।తెలిమివిలారసనుపదేశంబుజేశి।కల

నినయంబుశిష్యకగాసులకెల్ల।పెద్దంరైయుండ్పగనయ్యదిదెంపరబాబెయుంద్ప

నేయుంట్లుకెనియుండనెకనాడు।మునిగినలోకానమింతల్లితండ్రివెతలగుండుచు
నిన్నువెదుకుచున్నారు।ప్రేమ్మనిపలికినబుద్ధినూహించి।సంతృప్తిగాబలికెసారంగధ
రుడు।గురునాథవినుఅతిఘోరసంసార।దురితంబులగాశిగనిదుర్గమ్మండనైతి।తల్లి
యుతండ్రియుదైవంబుసుగురువు।లుల్లభంగ్గులవిూరెయెప్పుడ్డుమిమ్ము।త్రిగాతిం
చినిపాదపద్మములుబ్రదలచి।మునియుండిరయతీశుప్రేమ్మనిశిలవీయ్యవలదని
పలికినవానికిట్లనియెం।యిలలోనసారంగ్గయింద్రజాలంబుధనముసుభార్య
యుతనయులంన్నంగ్గడనలినియొరపత్రయంబులుమూడు।వదలకుబుద్ధి
వెలుహావాధ్థులోబిక్కిమదమత్సరాదిపాపురములపాల।మూకునిప్పేయిం
త్తమమతబుద్ధిగను।నిక్కెలతేదురానీవారివిూద।నాస్తితిగతిజేశినినుగం
న్నవారి।కస్తిమలన్నుతిబుద్ధిగానవింస్నంతచెప్పితినన్నారిచారునివుండి।తప్ప
కసాష్టాంగ్గదండంబుబెట్టి।మున్ననవదశిసన్యాగంబుదెలశి।వంన్నెబిన్నెలయెలా
గవాగంబునెక్కి।పురమేశ్వరాయనుపలుకువంత్రాన।నపతిపట్టంబునడవు
నవ్రాతె॥ ॥పురజనులప్పుడుతమునబెంది।ప్రేరుచునచెలోయిభూపతి
కైరుంగింప।వినిఅద్భుతఆశ్చర్యవివశాత్ముడగుచు।వనితసవెంతుండైవైభవ్యాన్నతినిదెం
చలుమంత్రులుతనువనుదేర।మురియుచువనుపుతనచురువెలరేగి।తంన్నత
పుత్రునికౌంగ్గిటజేర్చి।కంన్నులనానందకణావులుల్వాల।మోముదప్పగజూచిము
ద్దాడిముదినిత్రేమువిూరగనుసంప్రీతియుక్తనియె॥ ॥పుత్రరత్నమాప్రాధ
కృశిల।కాపాడుమాయ్యైయోకర్మంబులెల్ల।నీమదినుంచకనిఖిలరాజ్యంబుక్షేమంబు
తెయ్యేలుత్రిమూర్తియనుచు।అపదరమెచ్చదదనితల్లితండ్రి।అపరమితం
బెయినఆత్మవగంబు।వనవరులైపల్లిసారంగధరుడు।వినయవాక్యంబులావిభు

నికిట్లనియె॥ ॥రాజశేఖరువినురాజనరేంద్ర।నాజవునీవునీకపరాధమ్మే
మటికి।తప్పుజేశినవానిదండంబుజేశి।తప్పదురాజధర్మక్రమంబు।సుతుడనిమది
దయదలచనందులకు।గతమాయముసుపటికర్మశేషంబు।మహిపాలచిత్రాం
గ్గిమల్లెలుపాత।మహిపాలోనబుద్ధిసుస్నానంబుగంటి।బాలనుదేశయోగసాం
బ్రాజ్యలక్ష్మి।వలదుయాతుభభోగంబుపాత।రాకున్నసంసారకర్మంబుసందృష్టి
మాకుఅభిలాషలయ్యెమంత్రంబులేదు।వసుధీశమీముచలదవత్రితిగాని।వసు
ధపాలనతప్పావరులక్కేమిటికి।ప్రేలుప్పెంబగురునాథుప్రోయిరమ్మనుచు
శిలవిన్నిమింరతోగత్త్రెముంబుదెలశి।వచ్చితిమామనెలోవచ్చులుదీరె।ముచ్చ
టడగనుశెంత్రముసప్పంన్నవారు।సుకవెలాకదమునసుకపాలుహితులు।యుగ
నంక్షసంశయమేదిచిత్రాంగ్గి।రాదాయుమమువలచరాజనరేంద్ర।ప్రోవతెశివప్ర
జెప్పెద్దయనను।జనపతిచిత్రాంగ్గిసందమంతయును।వినబడిజెప్పినతన
యొనులుమూశి।శివశివాయనుమంటుజెంప్పాబులుకుచున।అవనీశు
కనిఅవుసాపుసుమహారాజ।పేరుకునెక్కినపృథ్వీశ్వరుడువు।నారీమణాలు
లజింపున్నాయమెనయ్యా।శిశుహత్యబ్రహ్మహత్యస్త్రీహత్యమొదలు।గుశుహత్యే
యుపిమహాపాపహేతువులు।తెగిశాయరాదువిూతెలివియంత్రనాలి।ము
గువచంబటియల్లపింప్పుజెగాదె।వచ్చునమంగుదిజీవములియ్యాకున్న।మ
త్పునాథుడువింన్నమంవచ్చుశిక్షనుమ।మింకెలచిత్రాంగ్గిప్పుత్రమైనచెంత।మా
కునుదెల్పుమటంన్నమానవాధిపుడు।వరాపనఅతనిమనస్సులెస్సైన।పాపవెం
చకంరెలోగద్రిష్టినిపాత।తనమదిగురుపాదకమలముల్నిలపి।ఘనమైన
సంజీవికరణిమోపుగను।వనితెదిగ్గునలేచివచ్చివెల్లుకగను।దివించిఅసమా
నధీరుడైయుండె।భూవరుడాదిగాపురజనులెల్ల।ధరసాగిసాష్టాంగ్గదండంబు
బెట్టి।పరిపరివిధములప్రస్తుతింపుచును।సంన్నుతింపకజూచిసంభ్రమంబునను
ఆనరపతికిట్లనియానతిచ్చె॥ ॥గురుకటాక్షంబునాకేమలిబ్బదికే।
ధరణిలోపలనిండెతప్పెసునాకు।పరిపూర్ణవైరాగ్యవిూభావంబులోన।
వసువకననుబాశెవినుమైక్కమాంత్రతు।చిత్రాంగ్గిననుకల్లచేశినవిధము।ధాత్రీశనే
నుదితాంపంబువలదు।వరంకర్మవశమునవమగవకాలంగు।వాకిచైమీవవకుబిత్తా

పావనలారుషిపాదంబులాన। దేవినైసెనుసందేహంబువరాను। ననివప్పగించి
వారందరివారత్తు। శలవుగైకొని నిజాశ్రమమునకరిగె ॥ ॥ సారంగధ
రుడంత్తవనిగురునాధు। చేరిసాష్టాంగంబుచేశిన జూచి। కౌశలమాంచిత్రాంగి
మునినాధుడరునిన। తనవారిచిత్రాంగిమెలులాభంబు। వినుపింపపైరాక్షి
నవినిమునీశ్వరుడు। సదయుడైవానివాసాయంబునకును। మదిమెచ్చరా
చకుమారకనీవు। పుణ్యంబుకీర్తిసంపూర్ణమైజగతి। గణ్యావైరతనిత్తై
కలకాలమెల్ల। యీశునిదయచేతయిట్టిన్నీవు। వంశజైశినేమ్ము
దినుండుమనెను ॥ ॥ భువిలోనసారంగధరుచరిత। కవి
తామహత్వంబుగలవామకరా। అప్పన్నచెప్పినయాప్రకారమునా। చెప్ప
తిభాగ్యాలశంభునిసుతుడు। యిదివిన్నవ్రాశినయిష్టభోగములుసద
యుడైరక్షించుసర్వేశ్వరుండు। సదయుడైకరుణించుసర్వేశ్వరుండు। అనియు
త్తిల్లసకలలోకాధీశుపేరు। వనజసంభవుపేరు వెకుంఠుపేరు। నలినాక్షు
సర తెలుగు ఊరు చరితనే చెప్పితగాన తెలయుగా
పేరు శ్రీహరివాసుపేరు। జగములోవ్రాశినచదివిననైన। ఘనతరైశ్వర్యము
ములొఘనసంపదలను। ఆయురారోగ్యముల అష్టభోగములు। నెహందు
చెందుచలువంబ్బుకీర్తి। యువ్వరువ్రాశినయువ్వరావినిన। బహుసంపద
లాసంగ్రుప్తుబులుబుండుదురు ॥ ॥ ॥
॥ ఇతిసారంగధరునికథాసంపూర్ణంమంగళమహాశ్రీ శ్రీ ॥

I am not acquainted with Teloogoo, but my Canarese Moonshee by whom the above copy was made assures me that it is correct, and as he understands Teloogoo and has taken some trouble, as he says, in examining & correcting the original, I have no doubt the above can be depended on —

Benj Rice
Missionary Londn Missy Socy

Bangalore Dec 1. 1841

276
254
22